

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Πτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Αστυνομικές Σπουδές

Πτυχιακή Εργασία

**Η Εξέλιξη του Φαινομένου της Παιδικής Πορνογραφίας στην
Εποχή του Διαδικτύου και πως Αντιμετωπίζεται στην Κύπρο**

Νίκος Τζιακούρης

**Επιβλέπων Καθηγητής
Μαρία Κωνσταντίνου**

Ιανουάριος 2016

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Πτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Αστυνομικές Σπουδές

Πτυχιακή Εργασία

**Η Μετεξέλιξη του Φαινομένου της Παιδικής Πορνογραφίας
στην Εποχή του Διαδικτύου και πως Αντιμετωπίζεται στην
Κύπρο**

Νίκος Τζιακούρης

**Επιβλέπων Καθηγητής
Μαρία Κωνσταντίνου**

Η παρούσα πτυχιακή εργασία υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση πτυχιακού τίτλου σπουδών στις Αστυνομικές Σπουδές από τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Ιανουάριος 2016

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή διατριβή μελετά την μετεξέλιξη της Παιδικής Πορνογραφίας στο διαδίκτυο και τον τρόπο που αυτή αντιμετωπίζεται στην Κύπρο. Έχει ως σκοπό μέσω της σκιαγράφησης του προφίλ των δραστών να γίνουν κατανοητά τα αίτια που οδηγούν την εμπλοκή τους σε τέτοιες πράξεις, καθώς και την σχέση που ενδεχομένως να έχουν με τους Δράστες Φυσικών Σεξουαλικών Εγκλημάτων. Επιπλέον θα παρουσιαστούν οι νέες τάσεις που σχετίζονται με την Π.Π. και θα παρατεθούν διάφοροι μέθοδοι που λειτουργούν διεθνώς και που μπορούν να εφαρμοστούν και στην Κύπρο.

Για την εκπόνηση της πτυχιακής διατριβής αναζητήθηκαν πηγές τόσο από βιβλιοθήκες όσο και από διαδικτυακές πηγές. Επίσης λόγω της ελλιπής βιβλιογραφικής αναφοράς για την Κυπριακή πραγματικότητα, κρίθηκε αναγκαίο να ληφθεί συνέντευξη από τον Βοηθό Υπεύθυνο του Γραφείου Καταπολέμησης του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Αστυνομίας Κύπρου. Παρουσιάζονται και αναλύονται στατιστικά στοιχεία που αφορούν τα παιδιά στην Ευρώπη και στην Κύπρο καθώς και στατιστικά των υποθέσεων που απασχόλησαν την Κύπρο.

Μέσα από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, όσον αφορά τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των δραστών, εξάγεται το συμπέρασμα ότι δεν αποτελούν ομοιογενές σύνολο, με το πιο ασφαλές αποτέλεσμα ότι πρόκειται κατά συντριπτική πλειοψηφία για άντρες. Επιπρόσθετα όσον αφορά τους δράστες που έχουν καταδικαστεί για Παιδική Πορνογραφία φαίνεται ότι έχουν κάποια σύνδεση με τους δράστες Σεξουαλικών Αδικημάτων. Ωστόσο παρ' όλης της δραματικής αύξησης στα κρούσματα της Π.Π. δεν παρατηρείται το ίδιο με τα σεξουαλικά αδικήματα εναντίον των παιδιών. Επιπρόσθετα διαπιστώνεται ότι οι νέες τάσεις που διαμόρφωσαν την Π.Π. έχουν να κάνουν με την ανάπτυξη διάφορων τεχνολογιών που έκαναν πιο ευρεία την χρήση του διαδικτύου, γεγονός που επηρέασε και τους ανήλικους χρήστες.

Τέλος μέσω των Ιστοσελίδες Κοινωνικής Δικτύωσης και ομάδων συζητήσεων του διαδικτύου οι δράστες επικοινωνούν με τα παιδιά με σκοπό την αποπλάνηση τους, με τα κρούσματα τα τελευταία χρόνια να αυξάνονται. Τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν είναι η καλύτερη επιμόρφωση όλων των εμπλεκομένων και η πάταξη του φαινομένου μέσω διεθνών συνεργασιών.

Ευχαριστίες

Αισθάνομαι ηθική υποχρέωση να ευχαριστήσω θερμά και ειλικρινά την επιβλέπουσα Κα Μαρία Κωνσταντίνου, για την καθοδήγηση και την πολύτιμη και κυρίως άμεση βοήθεια που μου παρείχε κάθε φορά που την χρειαζόμουν.

Θερμές ευχαριστίες αξίζουν επίσης στον βοηθό υπεύθυνο του Γραφείου Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, Λοχία Γιώργου Κάρκα, για την πολύτιμη του βοήθεια και τον χρόνο που αφιέρωσε για να με βοηθήσει καθώς και για τα στοιχεία που μου παρέθεσε, που χωρίς αυτά η έρευνα που αφορούσε την κυπριακή πραγματικότητα θα ήταν ελλιπής.

Τέλος, αλλά εξίσου σημαντική θα ήθελα εγκάρδια να ευχαριστήσω την οικογένεια μου, και ιδιαίτερα της συζύγου μου Χρυστάλλας, όπως και τα παιδιά μου Αντώνη και Άντρια για την συμπαράσταση που μου πρόσφεραν και την υπομονή που υπέδειξαν όλο το διάστημα στην προσπάθεια απόκτησης του πτυχίου μου.

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1	1
Εισαγωγή	1
1.1 Αιτιολόγηση του Ερευνητικού Θέματος	2
1.2 Σκοπός	2
1.3 Μεθοδολογία	4
Κεφάλαιο 2	6
Βιβλιογραφική Ανασκόπηση	6
2.1 Η έννοια της Παιδικής Πορνογραφίας	6
2.2 Ιστορική αναδρομή	7
2.3 Παιδοφιλία και Παιδική Πορνογραφία	8
2.4 Κατηγοριοποίηση του Υλικού Παιδικής Πορνογραφίας	9
2.5 Τα χαρακτηριστικά του διαδικτύου	11
2.5.1 Παραγωγή	12
2.5.2 Τρόποι διάδοσης του Υλικού Παιδικής Πορνογραφίας	12
2.5.3 Θέαση	14
2.6 Η συνεχής Αυξητική τάση	14
Κεφάλαιο 3	16
Δράστες και Θύματα Παιδικής Πορνογραφίας	16
3.1 Προφίλ Δραστών	16
3.1.1 Τυπολογία των Δραστών	17
3.1.2 Δημογραφικά, ψυχολογικά χαρακτηριστικά, πως αυτο-δικαιολογούνται	19
3.2 Προφίλ του Θύματος	20
3.2.1 Συνέπειες για τα θύματα	22
3.3 Σύνδεση Χρηστών Παιδικής Πορνογραφίας με Δράστες Φυσικής Σεξουαλικής Κακοποίησης	23
Κεφάλαιο 4	25
Η νέα τάση – νέοι κίνδυνοι	25
4.1 Διαδικασία Αποπλάνησης - Grooming Process	25
4.2 Ζωντανή μετάδοση - live streaming	27
4.3 Εκμετάλλευση τεχνολογικών αναβαθμίσεων	28

4.3.1 Νέοι παρόχοι ανταλλαγής δεδομένων	28
4.3.2 Εμπορική Παιδική Πορνογραφία, Εικονικό Νόμισμα	29
4.4 Η περίπτωση του ανήλικου δράστη που ταυτόχρονα αυτοθυματοποιείται	30
4.5 Πως συμπεριφέρονται σήμερα διαδικτυακά τα παιδιά	31
Κεφάλαιο 5	33
Η Παιδική Πορνογραφία στην Κύπρο και Προληπτική Πολιτική.....	33
5.1 Παιδιά και διαδίκτυο στην Κύπρο.....	33
5.2 Το Γραφείο Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος.....	34
5.2.1 Διεθνείς Συνεργασίες του Γ.Κ.Η.Ε.....	35
5.2.2 Η Βάση Δεδομένων της Interpol	36
5.3 Στατιστικά Δεδομένα Παιδικής Πορνογραφίας στην Κύπρο	36
5.4 Εισηγήσεις και Προληπτικά μέτρα.....	38
5.4.1 Υιοθέτηση πληροφορικών συστημάτων από τη διεθνή κοινότητα στην πρόληψη την Παιδικής Πορνογραφίας	38
5.4.2 Προληπτικά μέτρα που λαμβάνονται στην Κύπρο.....	39
5.4.3 Μέτρα για τους Γονείς.....	40
Κεφάλαιο 6	42
Επίλογος.....	42
6.1 Οι δράστες και τα θύματα.....	42
6.2 Αυξητικές τάσεις	43
6.3 Πως αντιδρούμε;	44
6.3.1 Εισηγήσεις για περαιτέρω έρευνα	46
Παράρτημα Α'	47
Κατηγοριοποίηση Υ.Π.Π. που χρησιμοποιείται στην Αγγλία και Ουαλία από το 2014	47
Παράρτημα Β'	48
Πίνακας Υποθέσεων που Χειρίστηκε Το Γ.Κ.Η.Ε	48
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	49

Συντομογραφίες

Γ.Κ.Η.Ε	Γραφείο Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος
Δ.Ε.Η.Δ	Δικανικό Εργαστήριο Ηλεκτρονικών Δεδομένων
Π.Π.	Παιδική Πορνογραφία
Υ.Π.Π.	Υλικό Παιδικής Πορνογραφίας
P2P	Peer to Peer
IWF	Internet Watch Foundation
Ι.Κ.Δ.	Ιστοσελίδες Κοινωνικής Δικτύωσης

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

«Το φαινόμενο της Παιδικής Πορνογραφίας (Π.Π.) αποτελεί μια μάστιγα των σύγχρονων κοινωνιών παγκοσμίως, που αποκτά ολοένα και μεγαλύτερες διαστάσεις.» (Κιουπής, 2007:5).

Είναι η Παιδική Πορνογραφία απλά μια μορφή πορνογραφίας; Τι είναι αυτό που άλλαξε με την έλευση του διαδικτύου στον τομέα της Π.Π; Μήπως οι φόβοι που υπάρχουν για θυματοποίηση των παιδιών είναι υπερβολικές ή υπάρχει πραγματικός κίνδυνος;

Η δημιουργία του πρώτου είδους διαδικτύου το 1969 δεν προμηνούσε αυτό που επακολούθησε αφού μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '90 το διαδίκτυο είχε αναπτυχθεί ως ένα αναπόσπαστο μέρος της ζωής μας, ιδιαίτερα σε όσους ζουν στον δυτικό βιομηχανοποιημένο κόσμο. Το διαδίκτυο θεωρείται ως μέρος της διαδικασίας παγκοσμιοποίησης που μας οδηγεί σε μια νέας μορφής κοινωνίας στην «εποχή της πληροφορικής». Ωστόσο ο ενθουσιασμός προς αυτή την αλλαγή μετριάζεται από το φόβο ότι το διαδίκτυο φέρνει μαζί του νέες απειλές και κινδύνους στην ευημερία και την ασφάλεια μας (Yar, 2006:3).

Ο κυβερνοχώρος προσφέρει μια ευρεία από νέες ευκαιρίες για εγκληματικές και αποκλίνουσες δραστηριότητες. Οι πιο γνωστές στο ευρύ κοινό αφορούν ηλεκτρονικές απάτες (π.χ. με πιστωτικές κάρτες) και πειρατείες (αφορά πνευματικά δικαιώματα), την ηλεκτρονική τρομοκρατία (cyber terror), αλλά και η ανησυχία των γονιών για την ασφάλεια των παιδιών να μην πέσουν θύματα παραπλάνησης και εκφοβισμού καθώς και παιδικής πορνογραφίας. Όπως αναφέρει ο Yar (2006) κανένα άλλο ηλεκτρονικό έγκλημα δεν έχει προκαλέσει μεγαλύτερη ανησυχία από αυτό της κυκλοφορίας υλικού Παιδικής Πορνογραφίας.

1.1 Αιτιολόγηση του Ερευνητικού Θέματος

Η παιδική πορνογραφία είναι ένα συνεχώς εξελισσόμενο φαινόμενο που απασχολεί έντονα τη σύγχρονη κοινωνία και δημιουργεί ιδιαίτερη ανησυχία αφού πρωταγωνιστές είναι άτομα που προέρχονται από μια ευαίσθητη μερίδα του πληθυσμού, τα παιδιά.

Το φαινόμενο αυτό, γίνεται ακόμη πιο έντονο με τις νέες τάσεις που ανακαλύπτονται στον τομέα της τεχνολογίας και του διαδικτύου. Δράστες και θύματα κινούνται παράλληλα προς αυτό το κύμα εξελίξεων και αναπτύσσουν διάφορα χαρακτηριστικά. Οι νέες τάσεις και τα χαρακτηριστικά των ατόμων που εμπλέκονται σε τέτοιες περιπτώσεις αναφέρονται στη διεθνή βιβλιογραφία. Στη βιβλιογραφία όμως, σημαντικό κενό παρατηρείται σε αναφορές που αφορούν την κυπριακή πραγματικότητα και για αυτό το λόγο έγιναν προσπάθειες συμπλήρωσης του μέσα από την εκπόνηση της παρούσας μελέτης.

Στην Κύπρο, τα τελευταία δύο χρόνια, παρατηρείται αύξηση στα περιστατικά που έχουν καταγραφεί από την Αστυνομία Κύπρου. Αυτή η αυξητική τάση καταδεικνύει την αναγκαιότητα ύπαρξης μελετών και ερευνών για αντιμετώπιση του προβλήματος.

Σε αυτή την προσπάθεια καταλυτικό ρόλο παίζει και η αξιοποίηση της τεχνολογίας, κυρίως για θέματα ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης παιδιών, γονιών και εκπαιδευτικών αλλά και της πολιτείας και της κοινωνίας γενικότερα καθώς και για δίωξη των δραστών ώστε να εφαρμοστούν πολιτικές για μείωση της συχνότητας και της ύπαρξης του φαινομένου.

Αυτή η μελέτη λοιπόν, πραγματεύεται το ευαίσθητο ζήτημα της παιδικής πορνογραφίας, με ιδιαίτερη έμφαση να δίνεται στα χαρακτηριστικά των ατόμων που σχετίζονται με την παιδική πορνογραφία, στη συμβολή της τεχνολογίας στην εξέλιξη του φαινομένου και στους τρόπους πρόληψης.

1.2 Σκοπός

Η παρούσα μελέτη παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά που περιβάλλουν δράστες και θύματα περιπτώσεων παιδικής πορνογραφίας, σε μια προσπάθεια σκιαγράφησης του προφίλ και κατανόησης των αιτιών που οδηγούν στην εμπλοκή τους σε τέτοιες πράξεις. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι νέες τάσεις που εκδηλώνονται και σχετίζονται με την

παιδική πορνογραφία καθώς και η έκταση που καταλαμβάνουν. Η μελέτη παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά των ατόμων που εμπλέκονται σε αυτές τις περιπτώσεις σε συνδυασμό με τις νέες τάσεις. Στην συνέχεια παρουσιάζονται διάφορες μεθόδους που έχουν δοκιμαστεί διεθνώς και μπορούν να εφαρμοστούν και στην Κύπρο, αφού και αυτή συμμετέχει ενεργά σε περιπτώσεις παιδικής πορνογραφίας, τουλάχιστον έτσι όπως δείχνουν οι αριθμοί από την Αστυνομία Κύπρου.

Τα αποτελέσματα που εξάγονται από την παρούσα μελέτη, είναι χρήσιμα για άτομα που ασχολούνται επαγγελματικά με το θέμα, τόσο σε ερευνητικό/ακαδημαϊκό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο της παιδικής πορνογραφίας.

Για την επίτευξη των πιο πάνω σκοπών, η μελέτη χωρίζεται σε έξι κεφάλαια. Αρχή γίνεται με την εισαγωγή, στην οποία επεξηγείται πως με την δημιουργία του διαδικτύου δημιουργήθηκαν νέας μορφής εγκλήματα με την περίπτωση της Παιδικής Πορνογραφίας να παρουσιάζει μετεξέλιξη σε σχεδόν αποκλειστικά διαδικτυακό έγκλημα. Αιτιολογείται το θέμα και η σημαντικότητα της παρούσας πτυχιακής διατριβής και παρουσιάζεται ο σκοπός και ο στόχος της.

Ακολούθως, το δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνει τη βιβλιογραφική ανασκόπηση όπου γίνεται αρχικά μια εξήγηση της έννοιας της Παιδικής Πορνογραφίας, μια ιστορική αναδρομή και αναφορά στο πώς ξεκίνησε και πώς εξελίχθηκε η εκδήλωση του φαινομένου. Επίσης, στο κεφάλαιο αυτό εξηγείται τι είναι παιδοφιλία και η σχέση της με την Παιδική Πορνογραφία. Στην συνέχεια παρατίθεται η κατηγοριοποίηση του Υλικού Παιδικής Πορνογραφίας, τα κύρια χαρακτηριστικά του διαδικτύου και τη σχέση που έχουν με τη παιδική πορνογραφία καθώς επίσης συγγράμματα που υποδεικνύουν την αυξητική τάση του φαινομένου.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά που διακρίνουν τους δράστες και τα θύματα παιδικής πορνογραφίας. Ιδιαίτερη έμφαση στο κομμάτι αυτό, δίνεται στους δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων (sex offenders) και τους διαδικτυακούς δράστες (internet offenders).

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις νέες τάσεις που επικρατούν στο παγκόσμιο σκηνικό. Οι παράγοντες που συμβάλουν έντονα στην εκδήλωση των νέων τάσεων είναι αυτοί που συνδέονται με τα κοινωνικά δίκτυα, την διαδικασία

αποπλάνησης, την εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών από τους δράστες όπως την ζωντανή μετάδοση, νέες μορφές αποθήκευσης δεδομένων και το εικονικό νόμισμα. Γίνεται επίσης αναφορά σε μια νέα τάση των ανήλικων που αυτοθυματοποιούνται και πως χρησιμοποιούν το διαδίκτυο.

Συνηθίζεται να λέγεται ότι η πρόληψη είναι η καλύτερη θεραπεία και στις περιπτώσεις παιδικής πορνογραφίας ίσως αυτή η φράση να ταιριάζει σε μεγάλο βαθμό, ειδικά όταν αναγνωρίζονται οι επικείμενες εξελίξεις. Το πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται πρώτα στην κυπριακή πραγματικότητα με την τάση των παιδιών στο διαδίκτυο, και πως λειτουργεί το Γραφείο Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στην Αστυνομία Κύπρου. Επιπρόσθετα πραγματεύεται διάφορους τρόπους πρόληψης που εφαρμόζονται στο εξωτερικό και παραθέτονται εισηγήσεις που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν και στην Κύπρο.

Τέλος, στον επίλογο γίνεται σύνοψη των όσων αναφέρθηκαν στη μελέτη και παρουσιάζονται εισηγήσεις, όπως αυτές προκύπτουν από την ανάλυση των κεφαλαίων που προηγήθηκαν. Ακολούθως, γίνεται σύντομη αναφορά σε προτάσεις για περαιτέρω μελέτες.

1.3 Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, ώστε να εντοπιστεί το ερευνητικό πρόβλημα και να απαντηθούν τα ερωτήματα που προκύπτουν, είναι αυτή της βιβλιογραφικής προσέγγισης. Τα κυριότερα ερευνητικά ερωτήματα με τα οποία καταπιάνεται η μελέτη, αφορούν τα χαρακτηριστικά που διακρίνουν τα άτομα που εμπλέκονται σε περιπτώσεις παιδικής πορνογραφίας, τις τάσεις που επικρατούν και οδηγούν στην εξέλιξη και αύξηση του φαινομένου καθώς και τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν ώστε να αντιμετωπιστεί η εκδήλωση του.

Η βιβλιογραφική προσέγγιση κρίθηκε κατάλληλη για την επίτευξη των προαναφερόμενων σκοπών, ώστε να προσδιοριστούν και να εκτιμηθούν τα χαρακτηριστικά του φαινομένου. Να σημειωθεί ότι μέσω της βιβλιογραφικής έρευνας γίνεται προσπάθεια να απαντηθεί το ερευνητικό ερώτημα με τη χρήση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας. Μέσα από μελέτες και συγγράμματα άλλων ερευνητών, ο ερευνητής θέτει τη δική του συμβολή χωρίς να μένει μόνο στην απλή παράθεση της βιβλιογραφίας,

αλλά ασκώντας και τη δική του κριτική όπως πηγάζει μέσα από τη μελέτη των διαφόρων προσεγγίσεων.

Για σκοπούς απάντησης των πιο πάνω, έγινε εκτενής μελέτη αγγλόφωνης και ελληνόφωνης βιβλιογραφίας. Έγινε αναζήτηση μέσα από βιβλία, επιστημονικά άρθρα, περιοδικά και ιστοσελίδες συναφείς με το θέμα. Επιπρόσθετα, λόγω και του κενού που υπάρχει στην κυπριακή βιβλιογραφία, κρίθηκε αναγκαία η πραγματοποίηση συνέντευξης με το Βοηθό Υπεύθυνο του Γραφείου Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Αστυνομίας Κύπρου, ο οποίος έδωσε τις απαραίτητες πληροφορίες για την έκταση του φαινομένου, τουλάχιστον όσο αφορά την εμφανή εγκληματικότητα και τον τρόπο δράσης της Αστυνομίας Κύπρου σε τέτοια περιστατικά.

Η μεθοδολογία της βιβλιογραφικής έρευνας που ακολουθήθηκε, βοήθησε στο να απαντηθούν τα ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή και στην ανεύρεση σημαντικών πρακτικών για την αντιμετώπιση του φαινομένου της παιδικής πορνογραφίας στην Κύπρο.

Κεφάλαιο 2

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας είναι σημαντική στην κατανόηση της έννοιας της Π.Π. και στην ιστορική εξέλιξη του φαινομένου. Επιπρόσθετα εξηγείται τι είναι παιδοφιλία και γιατί σχετίζεται με την Π.Π. Σημαντικό είναι να δούμε την κατηγοριοποίηση του Υλικού Π.Π. που διαφοροποιεί το υλικό ανάλογα με την αισχρότητα και την μορφή κακοποίησης του παιδιού. Στην συνέχεια θα δούμε για τα χαρακτηριστικά του διαδικτύου και την συνεχή αυξητική τάση που έχει η Π.Π. στο διαδίκτυο.

2.1 Η έννοια της Παιδικής Πορνογραφίας

Όπως εξηγούν οι Taylor και Quayle (2003:3), ο όρος «παιδική πορνογραφία» έχει αρκετές ιδιαιτερότητες και για αυτό το λόγο παγκόσμια η έννοια απαντάται διαφορετικά. Αυτό γιατί δεν υπάρχει παγκοσμίως κάποια νομολογία για τον προσδιορισμό του ορίου ηλικίας αφού μπορεί για πολλές χώρες να θεωρείται παιδί άτομο κάτω των 18 ετών, ωστόσο για ορισμένες χώρες η εθνική νομοθεσία ορίζει ως παιδί κάτω των 16 (και σε κάποιες περιπτώσεις κάτω των 14). Επιπρόσθετα τεχνικές δυσκολίες προκύπτουν και στον προσδιορισμό της ηλικίας του παιδιού, αφού αυτό γίνεται από οπτική ανάλυση της εικόνας χωρίς να υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες για την ηλικία του παιδιού. Έτσι και με δεδομένο ότι κάποια άτομα δείχνουν μεγαλύτερα ή μικρότερα της πραγματικής τους ηλικίας καθιστούν δυσκολότερο το έργο των ειδικών.

Όσον αφορά την έννοια της πορνογραφίας, υπάρχει διαφοροποίηση στις διάφορες εθνικές νομοθεσίες για το τι εστί πορνογραφικό. Δηλαδή ενδεχόμενος μια φωτογραφία με ημί-γυμνό παιδί μπορεί υπό περιστάσεις να θεωρηθεί πορνογραφικό υλικό και σε κάποιες άλλες όχι (Taylor και Quayle, 2003).

Συνεχίζοντας οι Taylor και Quayle (2003) αναφέρουν ότι μια καλύτερη έννοια για την Παιδική Πορνογραφία θα ήταν «εικόνες σεξουαλικής κακοποίησης» (images of sexual

abuse) ή και πιο απλά εικόνες κακοποίησης (abuse images), για να εκφράζει πιο ακριβές την φύση της παιδικής πορνογραφίας, που για να παραχθεί αποτελεί όντως μια κακοποίηση – εκμετάλλευση του (σελ.7). Αυτός ο όρος άρχισε και υιοθετείται πιο ευρέως, αν και νομολογικά χρησιμοποιείται ο όρος Παιδική Πορνογραφία, κάτι που επισημαίνεται και από την Interpol (Interpol, 2015).

2.2 Ιστορική αναδρομή

Αν και ακούγεται παράξενο η Π.Π δεν απασχόλησε σχεδόν καθόλου την κοινή γνώμη ούτε και την νομική σκέψη πριν από την δεκαετία του 1960. Χαρακτηριστικά ο Κιουπής (2007) αναφέρει ότι «ήταν πολύ σπάνιο να συναντήσεις ανήλικους σε πορνογραφικό υλικό πριν το 1968, γιατί αρχικά οι παραγωγοί του πορνογραφικού υλικού χρησιμοποιούσαν μόνο ενήλικες που έμοιαζαν με ανήλικους και μιμούνταν την αθωότητα των παιδιών. Αυτό που όμως ξεκίνησε ως μμητισμός κατέληξε στην πραγματική θυματοποίηση ανήλικων, που κακοποιήθηκαν και τους εκμεταλλεύτηκαν σεξουαλικά για να ικανοποιήσουν τις ορέξεις των παιδόφιλων.

Ο Moore (2015), αναφέρει ότι η αυξημένη επιθυμία της θέασης ή και της εμπλοκής σε σεξουαλική σχέση με παιδιά οδήγησε κάποια άτομα στην παραγωγή και διανομή της Π.Π. Το πρώτο καταγραμμένο περιστατικό Π.Π. πιστεύεται ότι προέρχεται από την Κίνα στα τέλη του 1400 σε ένα σεξουαλικό εγχειρίδιο με ονομασία «οι αξιοθαύμαστες ομιλίες ενός απλού κοριτσιού».

Την δεκαετία του 1970, παρατηρείται δραματική αύξηση των περιστατικών Π.Π. με χαρακτηριστικό παραδείγματα με τις ΗΠΑ όπου αναγνωρίστηκαν πάνω από 300,000 ανήλικοι (κάτω των 16 ετών) ως μοντέλα, και στην Ευρώπη όπου εμφανίστηκαν τα περιοδικά “Iolita”, “Children love”, “Boys Intersive” κ.λπ. και ερασιτεχνικές ταινίες με Υλικό Παιδικής Πορνογραφίας (Υ.Π.Π.) (Κιουπής, 2007).

Η Quayle (2010) αναφέρει ότι μετά την ποινικοποίηση του Υ.Π.Π. κατέστησε την πρόσβαση σε τέτοιο υλικό επικίνδυνη και παράνομη. Ωστόσο υπήρξε μια περίοδος, διάρκειας περίπου 10 ετών, σε ορισμένες Ευρωπαϊκές χώρες που όλο το πορνογραφικό υλικό αποποινικοποιήθηκε. Αυτό ήταν αποτέλεσμα της κατάργησης των νόμων κατά της πορνογραφίας στην Δανία (1969) και στη Σουηδία (1971) που δημιούργησε σε μια αλματώδη αύξηση της εμπορίας Παιδικής Πορνογραφίας.

Κατά την διάρκεια της δεκαετίας του '80 έγινε μια μεγάλη προσπάθεια για καταστολή της Π.Π. στις ΗΠΑ. Λόγο των επιχειρήσεων που διεξήχθησαν η παραγωγή και διανομή της Π.Π. μειώθηκε σε τέτοιο βαθμό που πολλοί πίστευαν ότι μπορούσαν να την ελέγξουν. Αυτό εξηγείται εν μέρει στο γεγονός ότι το Υ.Π.Π. κυκλοφορούσε σε έντυπη μορφή καθώς και με οπτικοακουστικά μέσα αναπαραγωγής (βιντεοκασέτες) που καθιστούσε ευκολότερο τον εντοπισμό και την κατάσχεση τους (Moore, 2015:87). Σε αυτό μπορεί να προστεθεί η αναφορά των Taylor & Quayle (2003) στην δυσκολία που παρουσίαζε η απόκτηση Υ.Π.Π. αφού απαιτούσε την φυσική έκθεση του ενδιαφερόμενου ατόμου με την επίσκεψη του σε ένα «ειδικό κατάστημα» (π.χ. sex shop) ή να δηλώσει όνομα και διεύθυνση για να του αποσταλεί το υλικό. Παρόλο που χρησιμοποιείτο και η τεχνική της ανταλλαγής μεταξύ των κατόχων τέτοιου υλικού, πάλι υπήρχε η φυσική έκθεση του προσώπου. Αναγνωρίζοντας τις δυσκολίες που υπήρχαν οι «διανομείς» του Υ.Π.Π. ανέβαζαν το κόστος για τέτοιο είδος υλικό.

Ωστόσο μέσα σε μερικά χρόνια, λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης, τόσο του διαδικτύου όσο και γενικά τις τεχνολογίες που το αφορούν, αναπτύχθηκαν νέες μέθοδοι παραγωγής και διανομής (Moore, 2015). Έτσι παρόλο που το φανερό εμπόριο Υ.Π.Π. είναι παράνομο η διαθεσιμότητα του είναι πιο εύκολη και σε πολύ μεγαλύτερη αφθονία από ποτέ. Το διαδίκτυο παρέχει ταχύτητα στην διανομή, είναι αποδοτικότερη μέθοδος και πάνω απ' όλα προσφέρει ανωνυμία και διανομή σε παγκόσμια κλίμακα (Taylor & Quayle, 2003).

2.3 Παιδοφιλία και Παιδική Πορνογραφία

Λίγες είναι οι ανθρώπινες συμπεριφορές που η κοινωνία τις θεωρεί ως πιο άσεμνες, ανήθικες και αισχρές από τα σεξουαλικά εγκλήματα κατά των παιδιών. (Holmes & Holmes, 2009). Ο παιδόφιλος είναι σύμφωνα με τους Taylor και Quayle (2003:12) άτομο που έχει σεξουαλικό ενδιαφέρον στα παιδιά. Ο όρος παιδοφιλία παρουσιάστηκε επίσημα για πρώτη φορά από την Αμερικάνικη Ψυχιατρική Εταιρεία στο σύστημα κατηγοριοποίησης ψυχικών διαταραχών DSM -III. Σε αυτό παιδοφιλία οριζόταν ως «επαναλαμβανόμενες και επίμονες σεξουαλικές τάσεις και φαντασιώσεις που αφορούν σεξουαλική δραστηριότητα με παιδιά» (Ευθυμίου, Θελερίτης και Κακάκη, 2006:340).

Οι Ευθυμίου και συνεργάτες (2006), αναφέρονται στον διαχωρισμό που γίνεται από πολλούς κλινικούς ψυχολόγους, μεταξύ του όρου παιδοφιλία και των ατόμων που

κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά (child molesters), καθώς οι επαναλαμβανόμενες φαντασιώσεις δεν φαίνεται να είναι γνώρισμα όλων των ατόμων που κακοποιούν σεξουαλικά παιδιά.

Στα πιο πάνω να σημειωθεί ότι οι σεξουαλικές παρενοχλήσεις σπάνια διαπράττονται από άτομα τα οποία είναι άγνωστα στα παιδιά, παρόλο που υπάρχει κοινωνική αντίληψη για το αντίθετο. Ωστόσο η ανάπτυξη του διαδικτύου και η ευκολία που παρέχει στα παιδιά να επικοινωνήσουν με αγνώστους και πιθανούς παραβάτες, διέγυρνε την δραστηριότητα των παραβατών και έξω από το οικογενειακό ή/και φιλικό περιβάλλον του παιδιού. Σε αυτό συντείνει η ανωνυμία που προσφέρει η επικοινωνία μέσω διαδικτύου καθώς και η δημιουργία ψεύτικων ταυτοτήτων (Ευθυμίου κ.ά., 2006).

Ένα κύριο χαρακτηριστικό των παιδόφιλων είναι η αυξημένη διέγερση στα παιδιά. Πιο συγκεκριμένα οι παιδόφιλοι διεγείρονται με το να βλέπουν παιδιά να παίζουν και ιδιαίτερα όταν φοράνε μαγιό ή είναι με τα εσώρουχα τους. Η παιδική πορνογραφία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της φαντασίας που έχουν για τα παιδιά. Σε μια έρευνα τους οι Holmes βρήκαν ότι όλοι οι συλληφθέντες για παιδεραστία είχαν στην κατοχή τους κάποιας μορφής υλικό παιδικής πορνογραφίας. Η πορνογραφία από μόνη της δεν υποδηλώνει ότι αυτός που την κατέχει είναι παιδόφιλος ή παιδεραστής αλλά ότι υπάρχει πιθανότητα να πυροδοτήσει την φαντασία του (Holmes & Holmes, 2009).

2.4 Κατηγοριοποίηση του Υλικού Παιδικής Πορνογραφίας

Ένα θέμα που τέθηκε κατά την εισαγωγή είναι το πρόβλημα που παρουσιάζει ένας ενιαίος προσδιορισμός για το τι συνιστά «πορνογραφικό υλικό». Βέβαια το ίδιο ισχύει με την μη ύπαρξη ενιαίας ποινικής μεταχείρισης των εγκλημάτων που σχετίζονται με την Π.Π. στις έννομες τάξεις σε εθνικό επίπεδο του κάθε κράτους.

Ο Lanning (1992) όπως αναφέρουν οι Taylor, Holland & Quayle (2001) σε προβληματισμό που έκανε όσον αφορά την ανάγκη κατηγοριοποίησης του πορνογραφικού υλικού επισήμανε ότι δεν μπορεί να θεωρείται το ίδιο σοβαρή μια εικόνα με ξεκάθαρη σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιού με μια άλλη εικόνα με ερωτικό περιεχόμενο. Συνεχίζοντας οι Taylor και συνεργάτες, αναφέρουν ότι πολλοί ποινικοί

ερευνητές στον τομέα χωρίζουν το υλικό στη βάση τριών κριτηρίων. Το 1^ο είναι το *ενδεικτικό* (Indicative) δηλαδή απεικονίζει ντυμένα παιδιά με σεξουαλικού υπονοούμενο περιεχόμενο. Το 2^ο χαρακτηρίζεται ως *απρεπές* (Indecent), με απεικόνιση γυμνών παιδιών με σεξουαλικού υπονοούμενο περιεχόμενο και το 3^ο ως *άσεμνο* (Obscene) με υλικό που απεικονίζει παιδιά σε σεξουαλικές πράξεις.

Για να κατηγοριοποιήσουν την σοβαρότητα του υλικού που υπό προϋποθέσεις μπορεί να χαρακτηριστεί ως πορνογραφικό, το COPINE (Combating Pedophile Information Networks in Europe) project του Πανεπιστημίου Cork της Ιρλανδίας έθεσε 10 κατηγορίες που χρησιμοποιήθηκαν από πολλούς ερευνητές (Taylor et al., 2001· Κιουπής, 2007):

Ενδεικτικές: απεικονίσεις παιδιών με τα εσώρουχα, μαγιό κ.λπ. που είναι μη-ερωτικής ή μη-σεξουαλικής φύσεως, οι οποίες έχουν συγκεντρωθεί από νόμιμες πηγές (όπως περιοδικά).

Γυμνισμού: γυμνές ή ημίγυμνες απεικονίσεις ανηλίκων χωρίς προφανές ερωτικό περιεχόμενο, συγκεντρωμένες από νόμιμες πηγές.

Ερωτικές: φωτογραφίες ανηλίκων που λήφθηκαν κρυφά με εσώρουχα ή άλλες μορφές γυμνισμού στη θάλασσα ή σε παιδικές χαρές.

Πόζες: απεικονίσεις γυμνών ή ημίγυμνων ανηλίκων, με σκόπιμη πρόθεση δημιουργίας.

Ερωτικές πόζες: απεικονίσεις γυμνών ή ημίγυμνων ανηλίκων, με σκόπιμη πρόθεση δημιουργίας σε σεξουαλική ή διεγερτική πόζα.

Ερωτικών στάσεων: απεικονίσεις γυμνών ή ημίγυμνων ανηλίκων, με σκόπιμη πρόθεση και δίνουν έμφαση στα γενετικά όργανα.

Σαφή Ερωτική δραστηριότητα: απεικόνιση κάθε μορφής ερωτικής δραστηριότητας (αγγίγματα, αυνανισμός, στοματικός έρωτας, συνουσία) μεταξύ ανηλίκων, χωρίς την συμμετοχή ενήλικα.

Επιθετικές: απεικονίσεις ανηλίκων που υπόκεινται σε σεξουαλική κακοποίηση από ενήλικο.

Έντονα επιθετικές: έντονα αισχρές απεικονίσεις σεξουαλικής κακοποίησης, που καταλήγουν σε ολοκληρωτική σεξουαλική πράξη, στοματικό έρωτα, αυνανισμό και στις οποίες συμμετέχει ενήλικας.

Σαδισμού/κτηνοβασίας: απεικονίσεις ανηλίκων που είτε υπόκεινται σε σωματικό πόνο (όπως λόγο μαστιγώματος ή δεσίματος), είτε συμμετέχουν σε σεξουαλικές δραστηριότητες με ζώα.

Εδώ καλό είναι να επισημανθεί ότι κάποιες από τις κατηγορίες δεν εμπίπτουν σε ποινικό αδίκημα αλλά, αποτελούν προβληματισμό για το πώς συλλέχτηκαν και αν κατέχονται απρεπώς. Αυτό για να εξηγηθεί ότι πολλοί γονείς ενδεχομένως να κατέχουν τέτοιες εικόνες. Άρα είναι φαινομενικά αθώες εικόνες μπαίνουν στην κατηγορία 1 γιατί θεωρούνται ότι κάποιος διεγείρονται από αυτές.

Η Quayle (2010) ανέφερε ότι η συμβουλευτική επιτροπή επιμέτρησης της ποινής (Sentencing Advisory Panel) της Αγγλίας και Ουαλίας, έκδωσε το 2002 την δική τους τυπολογία βασισμένη στη κατηγοριοποίηση του COPINE project αλλά σε 5 επίπεδα. Απορρίπτοντας τις κατηγορίες 1-3, έβαλαν το 1^ο επίπεδο βασισμένο στις κατηγορίες 5 με 6 και από την 7^η -10^η κατηγορία αντικαθιστούν το 2^ο επίπεδο μέχρι το 5^ο.

Επιπρόσθετα, να σημειωθεί ότι πρόσφατα (το 2014) η κατηγοριοποίηση της συμβουλευτικής επιβολής ποινών - SAP, της Αγγλίας και Ουαλίας, έχει αλλάξει με την δημιουργία τριών επιπέδων (Παράρτημα Α). Πρόκειται για ένα πιο απλοποιημένο σύστημα κατηγοριοποίησης όπου υπάρχουν και εισηγήσεις που αφορούν τις ποινές φυλάκισης. Λαμβάνονται υπόψη τρεις επιπλέον παράγοντες, δηλαδή η απλή κατοχή, η διανομή και με πιο σοβαρή την παραγωγή Υ.Π.Π. (Sentencing Councils, 2014:76-77).

2.5 Τα χαρακτηριστικά του διαδικτύου

Το υλικό που μεταφέρεται μέσω του διαδικτύου αποτελεί ένα τέλειο αντίγραφο του πρωτότυπου, το οποίο μπορεί να αναπαραχθεί απεριόριστες φορές χωρίς να χαθεί η ποιότητα του. Από την στιγμή που μια εικόνα διανεμηθεί στο διαδίκτυο, ακόμα και η αφαίρεση/διαγραφή της πρωτότυπης παραχθείσας εικόνας δεν μπορεί να αποτρέψει την συνέχιση της κυκλοφορίας του, και ουσιαστικά παραμένει για πάντα διαθέσιμο υλικό. Όπως αναφέρουν οι Taylor και Quayle (2003), ο μόνος τρόπος να διαγραφεί μια εικόνα είναι να εντοπιστούν και να διαγραφούν όλα τα αντίγραφα που έγιναν, κάτι που θεωρητικά είναι αδύνατο να γίνει με δεδομένη την παγκόσμια κλίμακα της διανομής τέτοιου είδους υλικού.

Όμως προτού αναλυθεί πως γίνεται η διανομή Υ.Π.Π. πρέπει να γίνει ένας διαχωρισμός του φαινομένου της παιδικής πορνογραφίας σε τρία βασικά συστατικά που είναι η παραγωγή, η διανομή και η «θέαση» (Chawki, Darwish, Khan, Tyagi, 2015:83).

2.5.1 Παραγωγή

Η παραγωγή αφορά την δημιουργία πορνογραφικού υλικού το οποίο έχει μεγαλύτερη εκτίμηση όταν είναι κάτι καινούργιο. Ωστόσο πολλές εικόνες Π.Π. αποτελούν υλικό δεκαετιών παρμένο από παλιά περιοδικά και ταινίες το οποίο ανακυκλώνεται συνεχώς. Το υλικό μπορεί να παραχθεί «επαγγελματικά» που είναι η περίπτωση απεικόνισης της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών σε φτωχές χώρες (Chawki et al., 2015).

Εικόνες σεξουαλικής κακοποίησης μπορούν να «κατασκευαστούν», ιδιαίτερα με την χρήση ψηφιακής τεχνολογίας, και αυτές ονομάζονται ψευδο-φωτογραφίες. Η κατασκευή του γίνεται με την τοποθέτηση, για παράδειγμα, του κεφαλιού ενός κοριτσιού στο σώμα μιας γυναίκας και με το στήθος της γυναίκας να τροποποιείται για να μοιάζει σαν κοριτσιού. Το υλικό που προκύπτει είναι Πορνογραφικό, αφού το παιδί θυματοποιείται, όχι άμεσα (δηλαδή με φυσική επαφή) αλλά έμμεσα, αφού όπως εξηγήθηκε μια φωτογραφία μένει και κυκλοφορεί ανάμεσα στους χρήστες Π.Π. Δηλαδή, ο παραγωγός σμίγει διάφορα κομμάτια από ξεχωριστές εικόνες με ένα λογισμικό στον ηλεκτρονικό υπολογιστή (π.χ. με την χρήση του προγράμματος Photoshop) για να παραχθεί μια ψευδο-εικόνα κακοποίησης (Chawki et al., 2015).

Κάτι παρόμοιο αναφέρει και η Quayle (2010) με ιδιαίτερη αναφορά στην δημιουργία υλικού που μπορεί να αποτελείται από απεικονίσεις ψηφιακών παιδιών σε σεξουαλικές πράξεις που ονομάζεται εικονική παιδική πορνογραφία (virtual child pornography) ιδιαίτερα δημοφιλές στην Ιαπωνία.

2.5.2 Τρόποι διάδοσης του Υλικού Παιδικής Πορνογραφίας

Τα άτομα που έχουν κοινά ενδιαφέροντα σχηματίζουν μια κοινότητα, πράγμα που γίνεται και στην περίπτωση της Παιδικής Πορνογραφίας. Οι κοινότητες μπορεί να αποτελούνται από μερικά άτομα ή χιλιάδες άτομα. Αυτοί που συμμετέχουν σε τέτοιες κοινότητες, δηλαδή κοινότητες με σεξουαλικό ενδιαφέρον στα παιδιά (παιδόφιλοι), βλέπουν το ενδιαφέρον αυτό ως φυσιολογικό, και χρησιμοποιούν τις επαφές τους για να διαμοιράζονται υλικό και να επικοινωνούν μεταξύ τους. Κατά την δεκαετία του 1980 οι διανομείς του Υ.Π.Π. χρησιμοποιούσαν «πίνακα ανακοινώσεων» (bulletin board services - BBSs) για επικοινωνία και ανταλλαγή υλικού, κάτι σαν τις σημερινές ομάδες συζητήσεων (forums) (Ευθυμίου, Θελερίτης & Κακάκη, 2006:343).

Υπάρχουν πολλοί τρόποι διάδοσης δεδομένων μέσω του διαδικτύου. Μια μέθοδος είναι με την χρήση ιστοσελίδων αφιερωμένες στην διάδοση Π.Π. Υπολογίζεται ότι περίπου 69% των κερδών από τις ιστοσελίδες προέρχεται από την πορνογραφία. Περαιτέρω από τις 40 εκατομμύρια ιστοσελίδες που υπολογίζεται να λειτουργούν, πιστεύεται ότι σε οποιαδήποτε στιγμή κυκλοφορούν πέραν του ενός εκατομμυρίου εικόνες Π.Π (Moore, 2015).

Μια δεύτερη μέθοδος μετάδοσης είναι μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email). Όπως χρησιμοποιείται για άλλους σκοπούς επικοινωνίας έτσι γίνεται και για την Π.Π. αφού τα νεαρά πρόσωπα, και φυσικά τα παιδιά εύκολα εξοικειώνονται με τις νέες τεχνολογίες για αυτό και βλέπουμε ότι ένα μεγάλο ποσοστό έχουν δικό τους προφίλ σε ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης όπως το facebook, το Myspace και το instagram (Moore, 2015).

Οι παιδόφιλοι, εκμεταλλεύονται την δημοτικότητα αυτών των μέσων επικοινωνίας και αντικατέστησαν την φυσική επικοινωνία, που απαιτεί την παρουσία τους στους τόπους που συχνάζουν παιδιά, με την επικοινωνία που γίνεται μέσω διαδικτύου. Χρησιμοποιώντας μια τακτική προσεγγίζουν με σκοπό να αποπλανήσουν τα παιδιά (*grooming process* - η διαδικασία θα επεξηγηθεί στο Κεφάλαιο 4). Αυτό γίνεται αφού οι παιδόφιλοι γνωρίζουν ποια είναι τα ενδιαφέροντα των παιδιών (όπως προτίμηση σε ταινίες, μουσική και βιντεοπαιχνίδια) (Moore, 2015).

Μια άλλη μορφή διάδοσης παιδικής πορνογραφίας είναι με την μέθοδο από χρήστη σε χρήστη, peer to peer (P2P), από τις πιο διαδεδομένες μορφές ανταλλαγής ψηφιακών αρχείων μεταξύ των χρηστών στο διαδίκτυο. Το P2P χρησιμοποιείται ευρέως για ανταλλαγή μουσικής (MP3), φωτογραφιών και γενικά όλων των ειδών αρχείων περιλαμβανομένου Υ.Π.Π.(Chawki et al, 2015).

Η μέθοδος αυτή βασίζεται σε λογισμικό όπου μετατρέπει τον προσωπικό υπολογιστή των χρηστών σε διακομιστή (server) με τα αρχεία να μπορούν να διαμοιραστούν σε άλλους χρήστες απ' ευθείας από τον προσωπικό υπολογιστή. Έτσι δεν χρειάζεται η μεσολάβηση τρίτου κεντρικού υπολογιστή (server) και με ήδη εξελιγμένα προγράμματα εδώ και πέραν της δεκαετίας να μπορούν να «σπάσουν» ένα ψηφιακό αρχείο σε κομμάτια για να μπορεί κάποιος χρήστης να το κατεβάσει από πολλαπλούς αποδέκτες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την δραματική αύξηση της ταχύτητας μετάδοσης δεδομένων και έτσι μεγάλα αρχεία όπως τα βίντεο να μπορούν να διακομιστούν πολύ

γρηγορότερα. Αυτό που κάνει δύσκολο τον εντοπισμό των χρηστών που χρησιμοποιούν την τεχνολογία αυτή για Υ.Π.Π. είναι ότι χρησιμοποιείται ευρέως με εκατομμύρια χρήστες να συνδέονται οποιαδήποτε στιγμή (Chawki et al, 2015).

2.5.3 Θέαση

Η «θέαση» της Π.Π. θα μπορούσε να μπει στην κατηγορία της διανομής. Ωστόσο οι Chawki και συνεργάτες (2015:86), κάνουν τον διαχωρισμό αυτό με την ορολογία «consumption» γιατί έχει να κάνει μόνο με την πρόσβαση (accessing) της Π.Π. μέσω του διαδικτύου. Η εικόνα με Υ.Π.Π. δεν χρειάζεται να κατεβεί ή να αποθηκευτεί στον υπολογιστή του χρήστη αλλά γίνεται θέαση απευθείας από ιστοσελίδα με περιεχόμενο Π.Π. Εδώ εμπίπτουν και οι περιπτώσεις όπου κάποιος μπορεί να δεχθεί μια διαφήμιση για Π.Π. χωρίς να το θέλει (pop-up). Η μη-ηθελημένη θέαση Υ.Π.Π. μπορεί να αποδειχθεί σε δικανική εξέταση των τεκμηρίων με την συχνότητα που επισκέφτηκαν τις εν λόγω ιστοσελίδες. Βέβαια, αυτό είναι σπάνιο να συμβεί αφού για να βρει κάποιος τέτοιο υλικό χρειάζονται εξειδικευμένες γνώσεις.

2.6 Η συνεχής Αυξητική τάση

Διεθνώς υπάρχει σταθερά αυξημένη ζήτηση της Π.Π. η οποία αποδίδεται στην αύξηση της χρήσης του διαδικτύου και της τεχνολογίας, με όλο και περισσότερες περιοχές της γης να δικτυώνονται και της πληθώρας των συσκευών που χρησιμοποιούνται όπως οι προσωπικοί υπολογιστές, τα κινητά τηλέφωνα και οι ταμπλέτες (VGT, 2015).

Σύμφωνα με έρευνα που αφορά τις συσκευές που συνδέονται στο διαδίκτυο, για το 2012 υπολογίστηκαν στα εννέα δισεκατομμύρια με τον αριθμό να αναμένεται να φτάσει στα είκοσι δισεκατομμύρια μέχρι το 2020. Σε αυτές, υπολογίζονται όλοι οι συσκευές όπως οι υπολογιστές, κινητά τηλέφωνα, οι παιχνιδο-κονσόλες, οι συναγερμοί, τα φώτα κλπ (Kathimerini, 2015).

Όπως φαίνεται μέσα από την βιβλιογραφία η ζήτηση για Υ.Π.Π είναι τεράστια. Ενδεικτικό είναι το παράδειγμα των Henshaw, Ogloff και Clough (2015) που αφορά μια «ηλεκτρονική επίθεση» (hacking) σε ευρωπαϊκή ιστοσελίδα το 2007, στην οποία δημοσιεύτηκαν 99 εικόνες Π.Π. και μέσα σε 76 ώρες η ιστοσελίδα είχε δεχθεί 12 εκατομμύρια επισκέψεις (hits) από 144,000 διαφορετικές ηλεκτρονικές διευθύνσεις (IP

addresses) προερχόμενες από 170 χώρες. Επιπρόσθετα ετήσιος τζίρος της διακίνησης Υ.Π.Π. υπολογίζεται ότι κυμαίνεται από \$3 μέχρι \$20 δισεκατομμύρια (Inhope, 2014).

Εν συνεχεία ένα πρόγραμμα με ονομασία CyberTipline, που δημιουργήθηκε από τον μη-κυβερνητικό οργανισμό National Center for Missing and Exploited Children(NCMEC) δέχεται ηλεκτρονικές καταγγελίες για σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων κυρίως για τις ΗΠΑ. Για το έτος 2014 είχε δεχθεί 1,1 εκατομμύρια καταγγελίες, αριθμό αυξημένο κατά 600,000 σε σχέση με το 2013, με τις 98% των περιπτώσεων να σχετίζονται με την Π.Π. (NCMEC, 2014:8).

Κεφάλαιο 3

Δράστες και Θύματα Παιδικής Πορνογραφίας

Όπως επισημαίνει ο Κιουπής (2007) η διαδικασία παραγωγής και συλλογής παιδικού πορνογραφικού υλικού είναι κυρίως ψυχολογική. Αυτό γιατί το υλικό που αποτελεί σεξουαλικό ερέθισμα για κάποιον ενήλικα σχετίζεται κυρίως με τον τρόπο που το αντιλαμβάνεται ο ίδιος και όχι απαραίτητα με το περιεχόμενο. Για αυτό και είναι απαραίτητο να μελετηθεί το προφίλ του δράστη και στη συνέχεια να αναφερθεί το προφίλ των ατόμων που θυματοποιούνται από τέτοιες πράξεις. Ακολούθως θα μελετηθεί η σχέση των δραστών Π.Π. με τους δράστες φυσικής σεξουαλικής κακοποίησης.

3.1 Προφίλ Δραστών

Πρώτα πρέπει να τονιστεί ότι η ομάδα των δραστών δεν είναι σε καμιά περίπτωση ομοιογενής, κάτι που ισχύει και όσον αφορά τα κίνητρα των δραστών. Στους συλλέκτες και διαχειριστές του Υλικού Παιδικής Πορνογραφίας (Υ.Π.Π), περιλαμβάνονται άτομα με ψυχοσεξουαλική διαταραχή, όπως παιδόφιλοι «πελάτες» του διαδικτύου που πειραματίζονται με καινούργιες σεξουαλικές εμπειρίες, «έμποροι» που σκοπό έχουν το κέρδος μέσω της διακίνησης και αναπαραγωγής του Υ.Π.Π καθώς και άλλοι (Κιουπής, 2007).

Θα ήταν βέβαια λανθασμένο να χρησιμοποιηθεί το στερεότυπο του παιδόφιλου, στους δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων κατά παιδιών στο διαδίκτυο. Ο Κιουπής (2007:20) το επισημαίνει με βάση μια έρευνα του Πανεπιστημίου New Hampshire, βασισμένο σε ένα δείγμα από περιπτώσεις σεξουαλικών εγκλημάτων εναντίον παιδιών όπου έδειξε ότι οι δράστες δεν ήταν παιδόφιλοι.

3.1.1 Τυπολογία των Δραστών

Βασισμένο στην τυπολογία του Taylor (1999), ο Krone (2004) δημοσίευσε στο Ινστιτούτο Εγκληματολογίας της Αυστραλίας τους εξής τύπους εγκληματιών παιδικής πορνογραφίας:

Browser. Είναι αυτός που «σερφάρει» και χωρίς πρόθεση συναντά Υ.Π.Π που όμως αποφασίζει να το κρατήσει. Θεωρείται αξιόποινη η πράξη του αν για παράδειγμα επισκεπτόταν επανειλημμένα την σχετική ιστοσελίδα με το Υ.Π.Π.

Private fantasy. Αφορά άτομα που έχουν προσωπικές σεξουαλικές φαντασιώσεις με παιδί, τις οποίες φανερώνει με κείμενα ψηφιακής μορφής στον υπολογιστή του, ή με φωτογραφίες για προσωπική του χρήση, χωρίς να έχει πρόθεση να τις μοιραστεί με τρίτους.

Trawler. Ο τρίτος τύπος περιγράφεται ως «αλιευτής», ο οποίος ενεργά αναζητά Υ.Π.Π. χρησιμοποιώντας και άλλους χρήστες, χωρίς να παίρνει ιδιαίτερα μέτρα προστασίας. Χωρίζεται σε 3 κατηγορίες: I) τον σεξουαλικά «παμφάγο» που ενδιαφέρεται για κάθε είδος σεξουαλικό υλικό, συμπεριλαμβανομένου και Υ.Π.Π. II) ο σεξουαλικά περίεργος που έχει πειραματιστεί με το Υ.Π.Π αλλά δεν το επιδιώκει. III) Ο «φιλελεύθερος» που νοιώθει ότι με την επαφή του με την παιδική πορνογραφία είναι ελεύθερος να έχει πρόσβαση σε ότι επιθυμεί.

Non-secured collector. Ο μη-ασφαλής ανταλλάζει, μεταφορτώνει Υ.Π.Π διαμέσου κάθε διαθέσιμης πηγής πληροφοριών, και ομάδας συνομιλίας (chat rooms), που δεν υπάρχουν περιορισμοί πρόσβασης (δηλαδή δεν απαιτείται κωδικός πρόσβασης, ή ανταλλαγή συγκεκριμένου υλικού για πρόσβαση). Το ρίσκο που παίρνει ο χρήστης στην περίπτωση αυτή είναι μεγαλύτερο και έχει υψηλότερο βαθμό δικτύωσης από τον προηγούμενο τύπο.

Secure collector. Ο ασφαλής συλλέκτης ενεργά αναζητεί, συλλέγει και αγοράζει Υ.Π.Π με χρήση αυστηρών δικλείδων ασφαλείας. Πολλά δίκτυα ανταλλαγής Υ.Π.Π. εκτός από κρυπτογραφημένα απαιτούν από τα πιθανά μέλη τους να καταθέσουν ένα ελάχιστο αριθμό από την συλλογή τους προτού τους παραχωρηθεί πρόσβαση.

Groomer. Αυτός που ξεκινά μια διαδικτυακή επικοινωνία με ένα παιδί με σκοπό να αναπτύξει μια σεξουαλική σχέση μαζί του που μπορεί να καταλήξει ως διαδικτυακή ή

φυσική. Το Υ.Π.Π χρησιμοποιείται από τον δράστη για να μειώσει τις αναστολές του παιδιού (θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά για αυτή την διαδικασία).

Physical Abuser. Ο φυσικός καταχραστής, δηλαδή αυτός που διαπράττει σεξουαλικά εγκλήματα εναντίον παιδιού και που η παιδική πορνογραφία πλαισιώνει την σεξουαλική του δραστηριότητα. Η σεξουαλική του ανάμιξη μπορεί να καταγραφεί για δικό του σκοπό, χωρίς πρόθεση να την διοχετεύσει αλλού.

Producer. Ο παραγωγός είναι αυτός που εμπλέκεται φυσικά στην σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού και διακινεί τις εικόνες αυτές στο διαδίκτυο.

Distributor. Ο διανομέας μπορεί να ενδιαφέρεται σεξουαλικά για τα παιδιά, αλλά ενδεχομένως και όχι. Είναι αυτός που διανέμει το Υ.Π.Π σε όλους τους παραπάνω τύπους.

Ο Krone (2004) συμπληρωματικά αναφέρει ότι θα μπορούσε να προστεθεί στις πιο πάνω κατηγορίες το παιδί χρήστης (**child user**) το οποίο επιδιώκει υλικό που να αντανάκλα την δική του σεξουαλική ωριμότητα. Η έκθεση παιδιού σε Υ.Π.Π τους έχει κάνει χρήστες και ταυτόχρονα θυματοποιεί τα παιδιά που εικονίζονται.

Ο Κιουπής (2007), σχολιάζοντας την τυπολογία που έδωσε ο Taylor, όπως παρατέθηκε πιο πάνω, επισημαίνει ότι οι δράστες διαφέρουν μεταξύ τους αν και παρουσιάζουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Από αυτά ξεχώρισε ότι τα άτομα αυτά έχουν δυσκολία στην «ενσυναίσθηση», δηλαδή στο να νοιώσουν τον πόνο του άλλου. Επιπρόσθετα μεγάλος αριθμός παιδόφιλων παρουσιάζει παρόμοια ψυχολογική ανωριμότητα όπως και τα παιδιά – θύματά τους αργότερα.

Το χαρακτηριστικό αυτό σχολιάζει και ο Πανάγος (2012), αιτιολογώντας την ενσυναίσθηση στο ότι οι δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων εναντίον παιδιών έχουν ομοίως κακοποιηθεί ως ανήλικοι. Έτσι, λόγω του βιώματος αυτού τείνουν να δικαιολογούν την πράξη τους ως «φυσιολογική» και την σεξουαλική κακοποίηση ως να μην είναι κάτι που βλάπτει τα παιδιά. Ωστόσο πρέπει να επισημανθεί ότι δεν ισχύει η απόλυτη σχέση ανάμεσα στην παιδική σεξουαλική κακοποίηση και στην εκδήλωση παιδοφιλικής συμπεριφοράς κατά την ενηλικίωση.

3.1.2 Δημογραφικά, ψυχολογικά χαρακτηριστικά, πως αυτο-δικαιολογούνται

Ο Bryce (2010), αναφερόμενοι στα δημογραφικά και ψυχολογικά χαρακτηριστικά των δραστών επισημαίνουν ότι οι ερευνητές επικεντρώθηκαν κυρίως στους παραβάτες που καταδικάστηκαν για λήψη, παραγωγή και διανομή Υ.Π.Π (Accessing Child Sex Abuse Images-CSAIs) παρά σε αυτούς που προέβησαν σε φυσική κακοποίηση (Contact Sex Offenders), με υποβοήθηση του διαδικτύου (with the use of the internet). Εδώ σημαντικό είναι να τονιστεί ότι παρόλο που και οι δύο πιο πάνω τύποι δραστών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο, γίνεται ο διαχωρισμός τους σε δύο κατηγορίες. Η μεν 1^η ως αυτούς που δεν κακοποιούν φυσικά τους ανήλικους (Accessing CSAIs), και η 2^η σε αυτούς που προέβησαν σε φυσική κακοποίηση (Contact Sex Offenders).

Το μοναδικό στοιχείο που επισημαίνουν ως πιο σαφές, είναι ότι οι δράστες σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων μέσω διαδικτύου, στην πλειονότητα τους είναι άντρες. Επίσης, οι δράστες προέρχονται από μεγάλο εύρος ηλικιών, κοινωνικο-οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο (Bryce, 2010). Αυτό είναι κάτι που επισημαίνεται από πολλούς ερευνητές, που αναφέρουν ότι στους δράστες Π.Π. μπορούν να περιληφθούν δάσκαλοι, καθηγητές, διασημότητες, προπονητές, αστυνομικούς, ιερείς και άλλοι (Bang, Baker, Carpinteri και Hasselt, 2014).

Χαρακτηριστικά είναι και δημοσιεύματα στον διαδικτυακό τύπο όπως του ηθοποιού Mark Salling, 33 ετών ο οποίος συνελήφθη στις 29/12/15 από την Αστυνομία του Λος Άντζελες γιατί είχε στον υπολογιστή του Υ.Π.Π. Να σημειωθεί ότι ο Salling απασχόλησε το 2013 τις αρχές για κατηγορία σεξουαλικής κακοποίηση σε βάρος γυναίκας (Signalive.com, 2015).

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά των δραστών που λαμβάνουν, διανέμουν, παράγουν Υ.Π.Π (χωρίς να προβαίνουν σε φυσική κακοποίηση) οι οποίοι είναι ηλικίας 25 – 50, χωρίς προηγούμενη καταδίκη, έχουν υψηλή νοημοσύνη και μόρφωση και έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να βρίσκονται σε μια σχέση από αυτούς που τελικά φτάνουν στην φυσική κακοποίηση (Contact Sex Offenders). Ωστόσο μια άλλη έρευνα έδειξε ότι και οι δύο πιο πάνω τύποι παραβατών έχουν παρόμοια δημογραφικά χαρακτηριστικά (Bryce, 2010).

Σε μια επισήμανση που αφορά μια κατηγορία από τους παραβάτες Π.Π. αυτήν των παραγωγών, οι Bang και συνεργάτες (2014) αναφέρουν ότι ενδεχομένως οι λόγοι που προβαίνουν σε παραγωγή Υ.Π.Π είναι γιατί υπάρχει μια αλληλεπίδραση με αυτούς και με υπό εκμετάλλευση παιδιά δια μέσου της σωματεμπορίας, πορνείας και άλλων συναφή εγκλημάτων, που αποτελούν τμήμα του οργανωμένου εγκλήματος.

Συμπερασματικά όπως αναφέρει και ο Κιουπής (2007), δεν υπάρχει ομοιογενές προφίλ για τους δράστες και το μόνο σημείο που μπορεί να εξαχθεί χωρίς αμφισβήτηση είναι ότι κατά συντριπτική πλειοψηφία πρόκειται για άντρες. Ένας λόγος της ανομοιογένειας μεταξύ των δραστών είναι διότι έχουν διαφορετικά κίνητρα και διαφορετικά ατομικά χαρακτηριστικά. Αυτό που πρέπει να επισημανθεί είναι ότι δεν παρουσιάζουν όλοι σεξουαλικές διαταραχές, όπως η παιδοφιλία.

3.2 Προφίλ του Θύματος

Στην περίπτωση των θυμάτων υπάρχει ένα δεδομένο, που όπως αναφέρει ο Κιουπής (2007), αφορά όλα τα παιδιά – θύματα και αυτό είναι ο σωματικός ή/και ψυχικός πόνος του παιδιού ή γενικότερα η εκμετάλλευση του, από την δημιουργία και διανομή του Υ.Π.Π. Επιπρόσθετα τα θύματα είναι όλων των ηλικιών, συμπεριλαμβανομένων βρεφών, νηπίων και εφήβων.

Σε μια έρευνα του Internet Watch Foundation (διεθνής μη-κυβερνητικός οργανισμός με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο), έγινε ανάλυση των URLs (η ακριβής ονομασία της διεύθυνσης μιας ιστοσελίδας) που περιέχουν Υ.Π.Π. Σύμφωνα με στοιχεία για το έτος 2014 το 80% των παιδιών που εντοπίστηκαν φαίνονται να είναι 10 ετών και κάτω, με την αντίστοιχη κατηγορία να είναι στο 81% για τα έτη 2013 και 2012. Επιπρόσθετα το ποσοστό των παιδιών που φαίνονται ότι είναι 2 ετών και κάτω είναι στο 4% για το 2014 και 2012 και στο 3% για το έτος 2013 (IWF, 2014).

Σε μια άλλη έρευνα που αφορά το λεγόμενο διαδικτυακό grooming στο Ηνωμένο βασίλειο έδειξε ότι τα πλείστα από τα θύματα είναι κορίτσια, κατά 80% των περιπτώσεων, με το αντίστοιχο ποσοστό στις ΗΠΑ να βρίσκεται στο 70%. Επιπρόσθετα φαίνεται ότι οι αποδέχτες μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου είναι μεγαλύτερης ηλικίας, αφού το 20% των παιδιών ηλικίας 15 – 16 ετών ήταν αποδέκτες με το αντίστοιχο ποσοστό των ηλικιών 11 – 12 να φτάνει το 5%. Εν συνεχεία, όσον αφορά το

grooming φαίνεται ότι η πιο ευάλωτη ομάδα πληθυσμού είναι οι έφηβοι γιατί έχουν λιγότερο εποπτικό έλεγχο από τους γονείς, έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε συσκευές διαδικτυακής επικοινωνίας και είναι πιο περίεργοι για την σεξουαλικότητα τους (McGuire & Dowling, 2013).

Το Υ.Π.Π που προέρχεται από φτωχές χώρες της Νότιας Αμερικής και της ανατολικής Ευρώπης είναι σε γενικές γραμμές πιο εμφανές σε όγκο. Σε αυτές τις περιπτώσεις τα παιδιά προέρχονται από μέλη οικογενειών που κατά κανόνα ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας και, αναγκάζονται να πάρουν μέρος στην «βιομηχανία» της Παιδικής Πορνογραφίας και σε ένα ευρύ κύκλο σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Αυτό γίνεται είτε με την συναίνεση της οικογένειας τους, είτε κατόπιν πώλησης τους, είτε μετά την απαγωγή τους. (Κιουπής, 2007).

Χαρακτηριστικό παράδειγμα Σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, που ήρθε πρόσφατα στο φως της δημοσιότητας, είναι ενός δημάρχου σε μια φτωχή πόλη, της Taiobeiras στη Βραζιλία. Για δεκαετίες η σεξουαλική κακοποίηση μικρών κοριτσιών από τον δήμαρχο Joel Cruz ήταν κοινό μυστικό στους δρόμους της πόλης. Διοικούσε την πόλη επί 16 χρόνια, αφού κέρδισε 4 φορές τις εκλογές και χρησιμοποιούσε την εξουσία του για να κακοποιεί σεξουαλικά εκατοντάδες αν όχι χιλιάδες ανυπεράσπιστα παιδιά. Ο δήμαρχος, που ηγείτο κυκλώματος παιδικής πορνείας, χρησιμοποιούσε τον πλούτο του δωροδοκώντας τα θύματα του, και την εξουσία του για να παραμένει ασύλληπτος. Αυτό παρόλο του γεγονότος ότι είχαν κυκλοφορήσει γυμνές φωτογραφίες των θυμάτων του. Μετά την τελευταία καταγγελία 10χρονης εναντίον του, διέφυγε των αρχών και αναζητείται (politix-news.com, 2015).

Από την άλλη, με την πρόοδο που έγινε στο διαδίκτυο, όλο και περισσότεροι ανήλικοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο με κίνδυνο θυματοποίησης. Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύτηκαν από την κυβέρνηση Alberta του Καναδά, 4/10 παιδιών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο χωρίς την επίβλεψη ενήλικων, και 8/10 συμμετέχουν σε “chat rooms”. (Κιουπής, 2007).

Επιπρόσθετα μια έρευνα που αφορά τους ανήλικους στην Ελλάδα και έγινε για λογαριασμό του μη-κυβερνητικού οργανισμού EU-kidsonline έδειξε ότι σε δείγμα πληθυσμού 10-14 ετών το 43% των αγοριών και το 53% των κοριτσιών είχαν δικό τους τηλέφωνο, με το 10% (αγόρια) και αντίστοιχα 12% (κορίτσια) να έχει κινητό με

δυνατότητα χρήσης του στο διαδίκτυο. Συνεχίζοντας με το ίδιο ηλικιακό δείγμα, σε ερώτηση εάν χρησιμοποιούν μόνοι τους το διαδίκτυο θετικά απάντησε το 63% των αγοριών και το 48% των κοριτσιών (Τσαλίκη & Χρονάκη, 2012).

Ανησυχητικό (ιδιαίτερα για τους ανήλικους χρήστες) είναι το στοιχείο που παραθέτει ο Κιουπής (2007), όπου σε έρευνα των Livingstone και Bober (2005) το επίπεδο έκθεσης σε ζωντανή διαδικτυακή πορνογραφία έφτανε το 57%, υλικό που οι χρήστες εκτέθηκαν παρά την θέληση τους, μέσα από διαφημιστικά που παρεμβάλλονται σε ιστοσελίδες άσχετου με την παιδική πορνογραφία.

Οι ανήλικοι χρήστες του διαδικτύου που έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες θυματοποίησης σε παιδική πορνογραφία έχουν ελάχιστη έως καθόλου επαφή με τους γονείς τους, δεν έχουν αυστηρά προσδιορισμένη ώρα που κοιμούνται, μπορεί να λείπουν από το σπίτι τους χωρίς την γνώση των γονέων τους για το που βρίσκονται (Κιουπής, 2007).

Επιπρόσθετος λόγος είναι η αποκλειστική πρόσβαση στο διαδίκτυο σε ιδιωτική περιοχή χωρίς έλεγχο. Γενικά τα θύματα είναι παιδιά που συνηθίζουν να κάνουν φίλους μέσω διαδικτύου, ενίοτε είναι ντροπαλά και ήσυχα και έχουν την περιέργεια να ανακαλύψουν την σεξουαλικότητα τους, με συζητήσεις μέσω του διαδικτύου. Αυτό γίνεται αφού αποκτήσουν την εμπιστοσύνη με τους εικονικούς τους «φίλους», κάτι που εκμεταλλεύονται οι θύτες (Κιουπής, 2007).

3.2.1 Συνέπειες για τα Θύματα

Η έκθεση των παιδιών-θυμάτων σε Υ.Π.Π, ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του ανήλικου, μπορεί να του δημιουργήσει σεξουαλικές διαταραχές ή ακόμη και να οδηγήσει στην αυτό-θυματοποίηση του, δηλαδή αυτό-μαγνητοσκόπηση και αυτό-φωτογράφιση (είναι ένα σημείο που αναλύεται στην συνέχεια) (ICMEC, 2006:11).

Τα παιδιά όχι μόνο κουβαλούν το στίγμα της κακοποίησης τους στην ενηλικίωση τους, αλλά κάποια από αυτά θα μεγαλώσουν με το φόβο ότι μπορεί με την σειρά τους να κακοποιήσουν ανήλικους. Αυτό είναι κάτι που σχολιάζεται από τους επαγγελματίες στον τομέα της υγείας ως «κυκλική κακοποίηση», όπου το θύμα γίνεται θύτης (ICMEC, 2006).

Φυσικά αυτό εξαρτάται από πολλούς παράγοντες που προκύπτουν στην πορεία, ένας από τους οποίους αφορά τα άτομα που θα βοηθήσουν τα θύματα, αφού πολλοί γονείς δεν δίνουν την απαραίτητη σημασία, ή και λόγο γνώσεων δεν είναι σε θέση να το κάνουν. Επιπρόσθετα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το Υ.Π.Π που πάρθηκε από κάποιο παιδί-θύμα παραμένει και επανακυκλοφορεί στο διαδίκτυο, κάτι που επαναθυματοποιεί το παιδί (ICMEC, 2006).

Σε ψυχολογικό επίπεδο, τα θύματα ενδεχομένως να παρουσιάσουν συναισθηματική απομόνωση, άγχος, φοβίες, χαμηλή αυτοεκτίμηση, κατάθλιψη, μελαγχολία, αυτοκτονικές τάσεις, ανικανότητα να εμπιστευτούν ή να αγαπήσουν τους άλλους, αυτοκαταστροφικές τάσεις. (ICMEC, 2006).

Συμπερασματικά, είναι λανθασμένο να πιστεύεται ότι τα θύματα της Παιδικής Πορνογραφίας προέρχονται μόνο από φτωχές και υπανάπτυχτες χώρες αλλά από όλο τον κόσμο, ιδιαίτερα μετά την εκτεταμένη χρήση του διαδικτύου από τους ανήλικους (Κιουπής, 2007).

3.3 Σύνδεση Χρηστών Παιδικής Πορνογραφίας με Δράστες Φυσικής Σεξουαλικής Κακοποίησης

Οι Bang και συνεργάτες (2014:26), αναφέρονται σε ένα σημαντικό αριθμό εμπειρικών δεδομένων με τα οποία φαίνεται ότι υπάρχει σχέση μεταξύ της «κατανάλωσης» της Π.Π. και τους σεξουαλικούς παραβάτες εναντίον παιδιών. Σχετική είναι η αξιολόγηση θεραπείας σε δείγμα των παραβατών όπου έδειξε ότι το 85% παραδέχθηκαν την κακοποίηση παιδιών με μόνο 2% να μπορεί να περάσει με επιτυχία τον πολυγράφο επιβεβαιώνοντας εμπλοκή σε «μόνο εικόνες».

Εν συνεχεία οι Bang και συνεργάτες (2014) αναφέρουν είναι λάθος να χρησιμοποιούνται υποκοριστικά όπως «παραβάτες παιδικής πορνογραφίας», «παιδόφιλοι» και «δράστες παιδικής κακοποίησης» καθώς παρουσιάζουν ομοιότητες. Επιπρόσθετα είναι γεγονός ότι οι δράστες που έχουν ήδη αναμειχθεί σε φυσική σεξουαλική κακοποίηση παιδιών έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να αναμειχθούν σε παιδική πορνογραφία.

Οι Taylor και Quayle (2003) αναφέρουν ότι η θέαση Π.Π. μπορεί να συνδεθεί με σεξουαλική συμπεριφορά του παραβάτη, υποδεικνύοντας μια έλξη στα παιδιά, που εκδηλώνεται είτε με αυνανισμό είτε με κακοποίηση του παιδιού.

Η Quayle (2010) αναφέρει ότι παρόλο που υπήρξε δραματική αύξηση της χρήσης του διαδικτύου, με συνεπακόλουθο την αύξηση κρουσμάτων Π.Π. τα αδικήματα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών δεν αυξήθηκαν. Τουναντίον στις ΗΠΑ τα αδικήματα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών παρουσιάζουν μείωση. Ωστόσο όπως αναφέρει η Quayle δεν υπάρχουν σαφή στοιχεία του αριθμού των ατόμων που διαπράττουν σεξουαλικά αδικήματα και έχουν σχέση με Π.Π.

Σε μια άλλη έρευνα που διεξήχθη στο Ηνωμένο Βασίλειο εξετάστηκαν για ψυχομετρικά αποκλίνουσα συμπεριφορά 78 άντρες οι μισοί με καταδίκη σε φυσική σεξουαλική κακοποίηση και οι υπόλοιποι σε σεξουαλικό διαδικτυακό αδίκημα. Η εξέταση έδειξε ότι είχαν τα ίδια σχεδόν ποσοστά ψυχομετρικής αποκλίνουσας συμπεριφοράς με 23.1% και 22.2% αντίστοιχα (Quayle, 2010).

Οι Henshaw, Ogloff και Clough (2015) σε μια σύγκριση που έκαναν μεταξύ των Σεξουαλικών παραβατών ανηλίκων με τους Διαδικτυακούς παραβάτες Π.Π. από αυτή προκύπτει ότι οι Διαδικτυακοί παραβάτες κατά 53% με 89% δεν είχαν προηγούμενη καταδίκη με ένδειξη ότι πέραν της ανάμιξης τους με την παιδική πορνογραφία, παρουσιάζουν παρόμοια συμπεριφορά με τον υπόλοιπο πληθυσμό. Αυτό όμως που πρέπει να επισημανθεί είναι ότι υπάρχει μια τρίτη ομάδα παραβατών ανάμεσα σε αυτές τις δύο που είναι ο συνδυασμός τους (dual offenders) και που ενδεχομένως να αποτελούν την μεγαλύτερη ομάδα ατόμων.

Ακόμα μια σημαντική επισήμανση είναι ότι παρόλο που υπάρχει η πεποίθηση ότι κάποιος που προβαίνει σε φυσική κακοποίηση πρώτα έχει προβεί σε θέαση Π.Π., υπάρχουν ενδείξεις ότι συμβαίνει το αντίθετο. Δηλαδή κάποιοι παραβάτες με ιστορικό φυσικής κακοποίησης, εγκληματούν ξανά με την θέαση Υ.Π.Π. (Henshaw et. al., 2015).

Κεφάλαιο 4

Η νέα τάση - νέοι κίνδυνοι

Όπως αναφέρεται στην έκθεση της η Παγκόσμια Εικονική Ομάδα Δράσης (Virtual Global Taskforce), πέραν της γενικής αύξησης των διαδικτυακών αδικημάτων, παρατηρείται αύξηση σε συγκεκριμένους τομείς όπως είναι η διαδικτυακή αποπλάνηση (on line grooming) και παρακίνηση συμπεριλαμβανομένου του σεξουαλικού εκβιασμού. Επιπρόσθετα η ζωντανή μετάδοση (live - streaming) σεξουαλικής κακοποίησης, οι νέες μέθοδοι αποθήκευσης Υ.Π.Π., και πληρωμών που προσφέρουν ανωνυμία καθώς και η διάδοση αυτό-παραγόμενου (self-generated) Υ.Π.Π. διαμέσου των Ιστοσελίδων Κοινωνικής Δικτύωσης (Ι.Κ.Δ.) (VGT, 2015).

Ενδεικτικό για το πρόβλημα που προκύπτει με τις Ι.Κ.Δ., διαπιστώθηκε ότι οι περιορισμοί που υπάρχουν και αφορούν την ηλικία των χρηστών είναι αναποτελεσματικοί και τα παιδιά δεν μπορούν να κατανοήσουν τις λειτουργίες ασφάλειας καθώς και τις ρυθμίσεις ιδιωτικότητας/απορρήτου. Η απαγόρευση από τους γονείς στην χρήση αυτών των σελίδων είναι αποτελεσματική μόνο μεταξύ των παιδιών 9-12 ετών (Livingstone, 2014).

Σε έρευνα που πραγματοποίησε το πανευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα EU Kids Online, σε σύγκριση με στοιχεία του 2010, το 2014 παρατηρήθηκε μικρή αύξηση στη χρήση Ι.Κ.Δ από παιδιά ηλικίας 9-16, από 61% σε 68% με το μερίδιο που αντιστοιχεί στο facebook να έχει αυξηθεί από 7/10 στα 9/10. Όσον αφορά αποκλειστικά μικρότερες ηλικίες που χρησιμοποιούν Ι.Κ.Δ. για τις ηλικίες 9-10 το ποσοστό ανέρχεται στο 27% (με 25% για το 2010) και για τις ηλικίες 11-12 στο 60% (54% για το 2010) (Livingstone, 2014).

4.1 Διαδικασία Αποπλάνησης - Grooming Process

«Αν με το να βλέπει κάποιος Υ.Π.Π. είναι κοινωνικά απαράδεκτο το να το χρησιμοποιεί στην διαδικασία αποπλάνησης είναι ακόμα πιο συνταρακτικό» (Moore, 2015:84). Η

αποπλάνηση παιδιού με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση του, ορίζεται σύμφωνα με τον Moore (2015:84) ως «η προσπάθεια/προετοιμασία όπου ένας παιδόφιλος προσπαθεί να προετοιμάσει ένα παιδί για μελλοντική σεξουαλική εκμετάλλευση ή σχέση». Αυτό γίνεται με το να σπάσει τους φραγμούς του παιδιού. Η διαδικασία ξεκινά όταν ο παιδόφιλος εντοπίσει ένα παιδί που θεωρεί ότι είναι επιρρεπείς με σκοπό να κερδίσει την εμπιστοσύνη του.

Η διαδικασία χωρίζεται σε διάφορα στάδια ή φάσεις για τα οποία δεν καθορίζεται χρονική διάρκεια του κάθε σταδίου γιατί αυτή διαφέρει ανάλογα με τις προθέσεις και τα κίνητρα του παραβάτη, καθώς επίσης ενδεχομένως κάποια στάδια να παρακάμπτονται. Το πρώτο σύμφωνα με την τυπολογία του O' Connell (2003) όπως την αναφέρει ο Bryce (2010:320) ονομάζεται *στάδιο φιλίας* (friendship forming stage).

Περιλαμβάνει μια φιλική προσέγγιση με το παιδί, όπως να το ενθαρρύνει να πει για την ζωή του. Αυτό γίνεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ηλεκτρονικά κανάλια συνομιλίας (chat rooms), αίτημα φιλίας σε κοινωνικά δίκτυα. Το στάδιο αυτό παρομοιάζεται από τον Moore (2015) με την φυσική προσέγγιση από τους παιδόφιλους σε σχολεία, παιδότοπους και παιδικά καταστήματα. Σε αυτό το στάδιο ο παιδόφιλος μπορεί να ρίξει κάποιους υπαινιγμούς με ρομάντζα ή ανταλλαγής εικόνων για να προϊδεάσουν για το που θα καταλήξει η σχέση τους.

Το δεύτερο στάδιο είναι η *εκτίμηση του κινδύνου* (risk assessment) ο παραβάτης όπου προσπαθεί να εντοπίσει αν υπάρχει κίνδυνος εντοπισμού του, ρωτώντας για παράδειγμα που βρίσκεται ο υπολογιστής και που οι γονείς του παιδιού (Bryce, 2010). Ο Moore (2015) στο σημείο αυτό αναφέρεται και σε ένα στάδιο *μυστικότητας* όπου το παιδί πείθεται ότι η σχέση τους πρέπει να κρατηθεί μυστική από τους γονείς του, με επιχειρήματα όπως ότι θα θυμώσουν αν μάθουν για τις συνομιλίες που έκαναν.

Το τρίτο στάδιο της *απόκτησης εμπιστοσύνης* από το παιδί γίνεται με τον παραβάτη να εισέρχεται σε συναισθηματική και ρομαντική πτυχή με ερωτήματα με σεξουαλικό περιεχόμενο. Μπορεί ακόμα να πείσουν το παιδί να προβεί σε σεξουαλική πράξη, περιγράφοντας την στον παραβάτη ή προβάλλοντας την μέσω διαδικτυακής κάμερας. Σε αυτό το στάδιο ο παραβάτης χρησιμοποιεί τεχνικές για να αποβάλει τους

ενδιασμούς του παιδιού, στέλλοντας Υ.Π.Π., πείθοντας με αυτόν τον τρόπο ότι αυτό που απεικονίζεται είναι κάτι φυσιολογικό (Bryce, 2010).

Οι παραβάτες μπορεί να εκβιάσουν και να απειλήσουν ότι θα εκθέσουν το παιδί αν δεν συναινεί στις απαιτήσεις του, κάτι που ονομάζεται *σεξουαλικός εκβιασμός* (sexual extortion). Αυτό γίνεται στο σημείο όπου το παιδί ήδη νοιώθει ότι έχει παρεκτραπεί, ιδιαίτερα όταν έχει ήδη αποστείλει απρεπές φωτογραφίες (Bryce, 2010).

Σε αυτό το σημείο κάποιοι παραβάτες ενδεχομένως να τερματίσουν την σχέση τους αφού θα έχει ολοκληρωθεί ο σκοπός τους που είναι η αποστολή από το θύμα εικόνων σεξουαλικής κακοποίησης (Υ.Π.Π.). Αυτή η απότομη διακοπή αφήνει το θύμα με ταπείνωση και που δύσκολα θα αναφερθεί σε τρίτο πρόσωπο την πράξη του. Ωστόσο κάποιοι παραβάτες μπορεί να ζητήσουν φυσική επαφή με το θύμα για να έχουν σεξουαλική επαφή μαζί του (Bryce, 2010).

Με βάση στατιστικά στοιχεία που παραθέτει ο Bryce (2010) το 40% των καταγγελιών για Π.Π. έχουν σχέση με την αποπλάνηση αλλά μόνο το 7% αφορά φυσική κακοποίηση. Αυτό όμως αναφέρει ότι μπορεί να οφείλεται στο ότι πολλά εγκλήματα φυσικής επαφής μένουν άγνωστα αφού δεν καταγγέλλονται.

Οι McGuire και Dowling (2013) παρέθεσαν μια έρευνα που έγινε στο Ηνωμένο Βασίλειο με στοιχεία όπου το 12% των παιδιών ηλικίας 11 με 16 ετών ανέφεραν ότι παρέλαβαν ή είδαν σεξουαλικού περιεχομένου μηνύματα για περίοδο ενός έτους, χωρίς να καθορίζεται όμως αν πρόκειται για αποπλάνηση ή αν προέρχονταν από ενήλικες. Επιπρόσθετα με βάση επίσημων στατιστικών της Αγγλίας και Ουαλίας οι περιπτώσεις διαδικτυακής σεξουαλικής αποπλάνησης για τα έτη 2010, 2011 και 2012 ήταν 309, 371 και 373 παρουσιάζοντας μια αυξητική τάση αν εξαιρεθεί το 2009 που τα καταγγελλθέντα περιστατικά ήταν 393 αριθμός μεγαλύτερος ακόμα και από το 2012.

4.2 Ζωντανή μετάδοση - live streaming

Έχει τονιστεί ιδιαίτερα πως το διαδίκτυο έχει εξελιχθεί, με ευρύτερη κάλυψη περιοχών που προηγουμένως δεν καλύπτονταν. Αυτό που χαρακτηρίζει τα τελευταία χρόνια και

που οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών διαδικτύου να αυξάνουν συνεχώς τις ταχύτητες τους. Τον Δεκέμβριο του 2015 η εταιρεία Α.ΤΗ.Κ ανακοίνωσε διπλάσιες ταχύτητες που φτάνουν μέχρι τα 50Mbps, και παρόλο που βρίσκεται πιο χαμηλά από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες διαπιστώνουμε συνεχώς νέες αυξημένες ταχύτητες (Signalive, 2015).

Η εξέλιξη αυτή, όσον αφορά την επίδραση που έχει στην μετάδοση του Υ.Π.Π. έφερε την μεγάλη αύξηση στην ζωντανή μετάδοση του, αφού απαιτεί υψηλές ταχύτητες. Παρατηρείται ότι το φαινόμενο λαμβάνει χώρα τόσο σε συνδέσεις που αφορούν αναπτυγμένες χώρες με αναπτυσσόμενες όσο και στο εθνικό επίπεδο μιας χώρας. Οι παραβάτες εκμεταλλεύονται την τεχνολογία αυτή είτε για σκοπούς κέρδους είτε απλά για ευχαρίστηση (VGT, 2015).

Η σχετικά μεγάλη οικονομική ανταμοιβή που έχουν οι διανομείς – παραγωγοί της Π.Π. που διανέμεται ζωντανά σε αναπτυσσόμενες χώρες οδήγησε στην γρήγορη διάδοση της. Σε εθνικό επίπεδο παρατηρείται το φαινόμενο μέσω της διαδικασίας αποπλάνησης, δηλαδή σε μη – εμπορεύσιμη εκδοχή του (VGT, 2015).

4.3 Εκμετάλλευση τεχνολογικών αναβαθμίσεων

Υπάρχουν διάφοροι μέθοδοι ανταλλαγής αρχείων (file sharing) μέσω του διαδικτύου πολλοί από τους οποίους χρησιμοποιούνται από τους παραβάτες Π.Π. που εκμεταλλεύονται τις νέες τεχνολογίες. Επιπρόσθετα, πρόσφατα έχει παρουσιαστεί ένα είδος νομίσματος που είναι εικονικό και δεν έχει σχέση με τα εθνικά νομίσματα που κυκλοφορούν παγκοσμίως.

4.3.1 Νέοι παρόχοι ανταλλαγής δεδομένων

Έχει ήδη γίνει αναφορά για την μέθοδο P2P η οποία μέχρι και σήμερα είναι η κύρια μέθοδος ανταλλαγής Υ.Π.Π. Αυτό που πρέπει να επισημανθεί είναι ότι το P2P δεν χρειάζεται κεντρικό διακομιστή (server) για να γίνει η μεταφορά δεδομένων και το γεγονός ότι αποτελεί μια από τις κυριότερες οδούς για απόκτηση Υ.Π.Π. Το νέο χαρακτηριστικό που έχουν κάποιες νέες γενιάς προγράμματα P2P είναι ότι για να μοιράζονται μεταξύ τους δεδομένα οι χρήστες πρέπει πρώτα να δεχτούν πρόσκληση που θα τους διαμοιράσει σε μικρότερη ομάδα, όπως γίνεται με τα κοινωνικά δίκτυα.

Έτσι αυτοί που είναι εκτός ομάδας δεν μπορούν να βλέπουν ποια είναι τα διαθέσιμα αρχεία (ICMEC, 2014).

Συνεχίζοντας με την ίδια λογική, όπου οι παραβάτες αναζητούν τρόπους να παραμείνουν ανώνυμοι, «μετακινούνται» σε κλειστά δίκτυα ή με χρήση νέας τεχνολογίας που προσφέρει κρυπτογράφηση. Πολλοί εμπειρογνώμονες στον χώρο του ηλεκτρονικού εγκλήματος βλέπουν μια στροφή των παραβατών σε φύλαξη του Υ.Π.Π. σε χώρους αποθήκευσης από τρίτους (VGT, 2015).

Ως απόδειξη τούτου στοιχεία από την INHOPE (2014), που είναι μη κυβερνητικός οργανισμός, δείχνουν ότι οι παραβάτες εκμεταλλεύονται νόμιμες ιστοσελίδες «φιλοξενίας» δεδομένων (hosting sites) με τάση από το 22% που αναγνωρίστηκαν για το 2013 στο 42% για το 2014 (δεδομένα που αφορούν Υ.Π.Π.). Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για τις ιστοσελίδες φιλοξενίας υπό ονομασία «ηλεκτρονικές θυρίδες» ή cyberlockers. Πολλές από τις ηλεκτρονικές θυρίδες (γνωστοί και ως online storage και cloud storage) προσφέρουν υπηρεσίες με συνδρομή, που προτιμούνται από τους παραβάτες λόγο μεγαλύτερης ασφάλειας που προσφέρουν. Από τις πιο δημοφιλείς ηλεκτρονικές θυρίδες είναι το Dropbox. Το Megaupload και hotfile που ήταν πολύ δημοφιλή έκλεισαν το 2012 και 2013 μετά από καταγγελίες για διακίνηση υλικού με παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων.

Ακόμα μια νέα μέθοδο που χρησιμοποιούν οι παραβάτες Π.Π. είναι η δίοδος επικοινωνίας που προσφέρουν πολλά διαδικτυακά παιχνίδια. Αυτά είναι ιδιαίτερα δημοφιλή ανάμεσα στα παιδιά και μέσω του παιχνιδιού υπάρχει η δυνατότητα να επικοινωνούν οι παίχτες μεταξύ τους και να ανταλλάζουν αρχεία (ICMEC, 2014).

4.3.2 Εμπορική Παιδική Πορνογραφία, Εικονικό Νόμισμα

Όσον αφορά το υλικό που έχει κυρίως να κάνει με την *Εμπορική Σεξουαλική εκμετάλλευση Παιδιών*, υπάρχουν ενδείξεις για γενική πτωτική πορεία στον αριθμό των ιστοσελίδων και κυρίως στην κατηγορία πληρωμή ανά θέαση (pay per view). Ωστόσο σε μια εις βάθος εξέταση της κλίμακας και της έκτασης των πιο πρόσφατων εξελίξεων που παρουσιάστηκε στην Στρατηγική Εκτίμηση για την Εμπορική Διαδικτυακή Εκμετάλλευση Παιδιών έδειξε ότι δεν έχει εξαλειφθεί απλά έχει εξελιχθεί σε νέα μορφή εγκληματικής δραστηριότητας (VGT, 2015).

Σχετική είναι και η αναφορά από τον οργανισμό Internet Watch Foundation (IWF, 2014) για «μεταμφιεσμένες» ιστοσελίδες (disguised websites) εμπορικής χρήσης στις οποίες όταν κάποιος δοκιμάσει να τις φορτώσει στον πλοηγό του (πχ internet explorer) του παρουσιάζεται νόμιμο περιεχόμενο. Ωστόσο όταν η πρόσβαση γίνεται από συγκεκριμένο σύνδεσμο (link) τότε παρουσιάζεται Υ.Π.Π.

Επιπρόσθετα παρατηρείται αλλαγή από τις παραδοσιακές μεθόδους πληρωμής με πιστωτικές κάρτες σε αυτές που προσφέρουν την μεγαλύτερη ανωνυμία συμπεριλαμβανομένου του *εικονικού νομίσματος* (VGT, 2015). Η πιο διαδεδομένη μορφή εικονικού νομίσματος είναι μέσω bitcoins όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές κρυπτογράφησης για ρύθμιση των μονάδων του νομίσματος και για να επιβεβαιωθεί η μεταφορά των κεφαλαίων (IWF, 2014:17).

4.4 Η περίπτωση του ανήλικου δράστη που ταυτόχρονα αυτοθυματοποιείται

Ένα ανησυχητικό φαινόμενο των τελευταίων ετών είναι αυτό της παραγωγής πορνογραφικού υλικού ανηλίκων με «πρωταγωνιστές» τους ίδιους τους ανήλικους. Το φαινόμενο πήρε μεγάλες διαστάσεις λόγω της δημοτικότητας του ανάμεσα σε νεαρούς και είναι γνωστό και ως sexting ή μηνύματα σεξουαλικού περιεχομένου (Πανάγος, 2012).

Αυτό μπορεί να αφορά τόσο αποστολή φωτογραφιών και βίντεο όσο και γραπτών μηνυμάτων κυρίως μέσω τηλεφώνων. Ενδεικτικά από πανευρωπαϊκή έρευνα έδειξε ότι το 15% των παιδιών 11 – 16 ετών έχουν ανταλλάξει μηνύματα σεξουαλικού περιεχομένου ή εικόνες με τους συνομήλικους τους. Επιπρόσθετα το 3% έχει στείλει ή αναρτήσει τέτοιου είδους μηνύματα (Laouris & Aristodemou, 2013).

Με βάση πρόσφατη έρευνα του IWF το υλικό που ένας ανήλικος αυτοθυματοποιείται παράγεται κυρίως από διαδικτυακή κάμερα (85.9%) σε περιβάλλον του σπιτιού του, που έρχεται ενάντια στην άποψη ότι προερχόταν από κινητές συσκευές, όπως τα τηλέφωνα. Αυτό που είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι ότι το Υ.Π.Π. που προκύπτει από

αυτό-φωτογράφιση του ανήλικου παράγεται και διανέμεται ως μέρος της διαδικασίας αποπλάνησης όπου ο ενήλικας αποσπά τέτοιο υλικό προσποιούμενος τον ανήλικο. Λόγο της αυξητικής τάσης που παρουσιάζει πιστεύεται ότι για τα τελευταία 2 χρόνια το υλικό που παράγεται από τον ίδιο τον ανήλικο αποτελεί, σύμφωνα με εκτιμήσεις ανακριτών στον τομέα της Π.Π., το 5% - 25% του υλικού που κατάσχαν. Οι παραβάτες αναδιανέμουν το υλικό σε άλλους παραβάτες ως νέο προϊόν κάτι που του δίνει μεγαλύτερη απήχηση (VGT, 2015).

4.5 Πως συμπεριφέρονται σήμερα διαδικτυακά τα παιδιά

Το EU kids online είναι ένα πανευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και μελετά την συμπεριφορά και τα ρίσκα των παιδιών στο διαδίκτυο. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν 33 χώρες και στην τελευταία έρευνα που δημοσίευσαν το 2014 καταγράφονται οι τάσεις των παιδιών στο διαδίκτυο. Πρώτα απ' όλα να σημειωθεί ότι σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα του 2010, όσον αφορά τα παιδιά ηλικίας 11 – 16 διαπιστώνεται ότι τα παιδιά πλέον χρησιμοποιούν το διαδίκτυο σε πιο προσωπικό επίπεδο, με κινητές συσκευές, κάτι που δυσκολεύει περισσότερο τον έλεγχο και την καθοδήγηση από τους γονείς τους. Συγκεκριμένα το 2010 τα περισσότερα παιδιά χρησιμοποιούσαν το διαδίκτυο με σταθερούς και φορητούς Ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Τώρα το 28% των παιδιών από 9-12 και το 60% από 13-16 έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω «έξυπνων τηλεφώνων» (Smartphone's) (Livingstone, 2014).

Γενικά, η τάση που καταγράφεται είναι αυξητική ως προς την χρήση του διαδικτύου, με περισσότερη χρήση κοινωνικών δικτύων, θέαση βιντεοκλίπ και απ' ευθείας παιχνίδια με τρίτους. Ας δούμε πιο συγκεκριμένα πως χρησιμοποιούν το διαδίκτυο επί καθημερινής βάσης παιδιά ηλικίας 11-16. Το 63% επισκέπτεται κοινωνικά δίκτυα, με την τάση για το 2010 να βρισκόταν στο 44%, το 49% βλέπει βίντεο κλιπ μέσω του YouTube σε σχέση με 32% το 2010. Επιπρόσθετα το 20% δημοσιεύει φωτογραφίες, βίντεο ή μουσική σε σχέση με μόνο 6% το 2010 και 28% παίζει μέσω διαδικτύου παιχνίδια με άτομα, σε σχέση με το 16% το 2010 (Livingstone, 2014).

Σε μια πιο ποιοτικής προσέγγισης αναφορά, τα παιδιά ερωτήθηκαν για το τι τους προβληματίζει με την χρήση του διαδικτύου, για να παρθούν απαντήσεις όπως: α) «όταν δέχομαι μηνύματα από ξένους, ανοίγονται ιστοσελίδες σεξουαλικού περιεχομένου χωρίς να το θέλω» - από αγόρι 10 ετών, Αυστρία. Β) «όταν βλέπω άτομα να κάνουν έρωτα ή να είναι γυμνοί» - από αγόρι 10 ετών, Πορτογαλία. Γ) «το να με φωτογραφίσουν χωρίς την γνώση μου, και να την φορτώσουν σε μη-κατάλληλη ιστοσελίδα» - από κορίτσι 10 ετών, Βουλγαρία. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ένδειξη ότι σχεδόν το 50% των παιδιών ηλικίας 11-16 αναφέρουν ότι τους είναι πιο εύκολο να είναι ο εαυτός τους διαδικτυακά (σε ένα κοινωνικό δίκτυο) παρά σε συναντήσεις πρόσωπο με πρόσωπο. Αυτή η ένδειξη είναι πιο συχνή ανάμεσα σε έφηβους που έχουν προβλήματα με τους συνομήλικους τους. (Livingstone, 2014:14).

Κεφάλαιο 5

Η Παιδική Πορνογραφία στην Κύπρο και Προληπτική Πολιτική

Το κεφάλαιο ξεκινά με την παράθεση στοιχείων για τα χαρακτηριστικά των παιδιών στην Κύπρο σε σχέση με το διαδίκτυο. Στην συνέχεια παρατίθεται πως αντιμετωπίζεται η Π.Π. από το Γραφείο Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Αστυνομίας Κύπρου καθώς και στατιστικά με τις περιπτώσεις Π.Π. στην Κύπρο. Τέλος γίνονται κάποιες εισηγήσεις και προληπτικά μέτρα που μπορούν να παρθούν.

5.1 Παιδιά και διαδίκτυο στην Κύπρο

Έρευνα που έγινε το 2010 στην Κύπρο για λογαριασμό του προγράμματος EU kids Online σε σχέση με παιδιά ηλικίας 9-16 και το διαδίκτυο έδειξε ότι η Κύπρος είναι ανάμεσα στις χώρες με εκτεταμένη χρήση και ανάμεσα στις χαμηλού ρίσκου χώρες. Συγκεκριμένα η εκτεταμένη χρήση του διαδικτύου βρίσκεται στο 40% με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο στο 30% (Laouris & Aristodemou, 2013).

Αν και το 10% παιδιών ηλικίας 10-11 ανέφεραν ότι κάτι τους ενόχλησε κατά την περιήγηση τους στο διαδίκτυο οι γονείς τους πιθανότατα να μην το αντιληφθούν. Επιπρόσθετα το 13% των παιδιών ανέφερε ότι είχαν επαφή με άτομο το οποίο δεν γνωρίζουν προσωπικά, με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο να βρίσκεται στο 30%. Εν συνεχεία να σημειωθεί ότι το 6% από αυτούς είχαν και προσωπική επαφή με άτομα που γνώρισαν στο διαδίκτυο (Laouris & Aristodemou, 2013).

Συνεχίζοντας, η έρευνα κατέδειξε ότι το 24% των παιδιών ηλικίας 9-16 στην Κύπρο, αναφέρουν ότι είδαν εικόνες σεξουαλικού περιεχομένου, με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο να βρίσκεται στα ίδια επίπεδα (23%). Από το 24% μόνο το μισό ποσοστό είδε τις εικόνες διαδικτυακά και από αυτούς, οι περισσότεροι αναφέρουν ότι αυτή η εμπειρία δεν τους

ενόχλησε. Αναφορικά με τους γονείς των παιδιών που είδαν σεξουαλικού περιεχομένου εικόνες το 30% υποστηρίζει ότι τα παιδιά τους δεν είδαν τέτοιο υλικό και ένα 24% αναφέρει ότι δεν ξέρει αν είδαν (Laouris & Aristodemou, 2013).

Τελευταίο στοιχείο παρατίθεται αυτό που αφορά το προφίλ σε Ι.Κ.Δ. Το 73% των παιδιών που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο έχει δικό του προφίλ σε Ι.Κ.Δ. με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο να είναι στο 59%. Οι ενδείξεις δίνουν το συμπέρασμα ότι η ώθηση των παιδιών για δημιουργία δικού τους προφίλ γίνεται στην 1^η Γυμνασίου και μέχρι τα 16 τους το ποσοστό φτάνει το 90% (Laouris & Aristodemou, 2013).

5.2 Το Γραφείο Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

Η ραγδαία ανάπτυξη και εξάπλωση του διαδικτύου, όπως επισημάνθηκε και στην εισαγωγή, δεν θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστη και την Κύπρο αφού το διαδίκτυο είναι ένα παγκόσμιο δίκτυο το οποίο δεν περιορίζεται σε εθνικό επίπεδο. Για αντιμετώπιση των εγκλημάτων που προκύπτουν από τις παράνομες πράξεις που πραγματοποιούνται μέσω των συστημάτων ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συστημάτων πληροφορικής, το 2007 συστάθηκε το Γραφείο Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος (Γ.Κ.Η.Ε) (police.gov.cy, 2015).

Το γραφείο με έδρα στο Αρχηγείο Αστυνομίας διέπεται από την Αστυνομική διάταξη 3/45 και αναλαμβάνει υποθέσεις ηλεκτρονικού εγκλήματος σε παγκύπρια κλίμακα. Οι υποθέσεις που αναλαμβάνει το γραφείο είναι: α) παραδοσιακής μορφής αδικημάτων όπως η ενόχληση, απάτη όπου ο δράστης χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για να τα διαπράξει, β) δημοσίευση παράνομου υλικού, όπως παιδικό πορνογραφικό υλικό και γ) εγκλήματα εναντίον συστημάτων επικοινωνίας και πληροφορικής (police.gov.cy, 2015).

Για τους σκοπούς της εκπόνησης της παρούσας πτυχιακής λήφθηκε συνέντευξη από τον Βοηθό Υπεύθυνο του Γ.Κ.Η.Ε Λοχία 1623 Γιώργο Κάρκα. Ο κος Κάρκας σχετικά με το Γραφείο, ανέφερε ότι δημιουργήθηκε για καταπολέμηση του εγκλήματος μέσω διαδικτύου. Κάτω από την διοίκηση του γραφείου βρίσκεται και το Δικανικό Εργαστήριο Ηλεκτρονικών Δεδομένων (Δ.Ε.Η.Δ), με το οποίο υπάρχει άριστη συνεργασία, αφού ασχολείται με την συλλογή και εξέταση ηλεκτρονικών τεκμηρίων (computer forensics) και την παρουσίαση επιστημονικής μαρτυρίας στο δικαστήριο.

5.2.1 Διεθνείς Συνεργασίες του Γ.Κ.Η.Ε

Για να μπορέσει το γραφείο να λειτουργήσει αποτελεσματικά χρειάζεται να υπάρχουν συνεργασίες με διεθνείς διωκτικές αρχές και οργανισμούς. Όπως αναφέρει ο Κος Κάρκας, το Γ.Κ.Η.Ε συνεργάζεται και συμμετέχει σε αρκετούς διεθνείς οργανισμούς. Μερικοί από αυτούς, που αφορούν την Παιδική Πορνογραφία, είναι:

European Cybercrime Center (EC3). Είναι το τμήμα της Europol που ασχολείται με το διαδικτυακό έγκλημα και λειτουργεί ως κεντρικός φορέας για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Focal Point TWINS. Είναι κεντρικό σημείο συλλογής και ανάλυσης πληροφοριών της Europol που σχετίζεται με την παιδική πορνογραφία μέσω του διαδικτύου. Ο TWINS έχει ως στόχο να εντοπίζει τους δράστες μέσα από την ανάλυση πληροφοριών που παρέχονται από τα Κράτη Μέλη.

European Cybercrime Training and Education Group (ECTEG). Έχει ως σκοπό την εναρμόνιση της εκπαίδευσης που παρέχεται στις Αρχές Επιβολής του Νόμου σε θέματα ηλεκτρονικού Εγκλήματος. Στο πρόγραμμα αυτό συμμετέχει ο υπεύθυνος του Γ.Κ.Η.Ε και το Δ.Ε.Η.Δ συμμετέχει με μέλη του ως εκπαιδευτές.

Child Protection System (CPS). Είναι λογισμικό πρόγραμμα παρακολούθησης δικτύου peer to peer το οποίο έχει την δυνατότητα παρακολούθησης της ανταλλαγής αρχείων η οποία γίνεται με την χρήση διαφόρων λογισμικών προγραμμάτων που στηρίζονται στην τεχνολογία peer to peer.

Innocent Images International Task Force (IIITF) ή Violent Crimes Against Children International Task Force (VCACITF). Πρόκειται για πρόγραμμα που δημιουργήθηκε το 2006 από το FBI Αμερικής κυρίως για εκπαίδευση εκπροσώπων των διωκτικών αρχών επιβολής του νόμου στην καταπολέμηση αδικημάτων που αφορούν την παιδική πορνογραφία. Το Γ.Κ.Η.Ε συμμετείχε στην εκπαίδευση με μέλος του προσωπικού του.

International Child Sexual Exploitation Database (ICSE). Είναι πλατφόρμα και βάση δεδομένων της Interpol η οποία επιτρέπει σε εκπαιδευμένα μέλη των Αρχών Επιβολής του Νόμου να ανταλλάσσουν πληροφορίες σε παγκόσμιο επίπεδο με σκοπό την αναγνώριση θυμάτων παιδικής πορνογραφίας αλλά και θυτών.

Global Alliance Against Child Sexual Abuse Online. Αποτελεί μια διεθνή συμμαχία που έγινε από τον Ευρωπαϊκό Επίτροπο Εσωτερικών Υποθέσεων και τον Γενικό εισαγγελέα των ΗΠΑ κατά της διαδικτυακής σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Σε αυτή συμμετέχουν οι ΗΠΑ τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλες 21 χώρες.

5.2.2 Η Βάση Δεδομένων της Interpol

Αυτό που επισημάνθηκε ιδιαίτερα από τον Κο Κάρκα είναι η απευθείας συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών 24 ώρες το 24ωρο με την Europol EC3 και την Interpol ICSE Database (International Child Sexual Exploitation Database at Interpol). Οι ανακριτές «ανεβάζουν» Υ.Π.Π. στο ICSE και γίνεται έλεγχος αυτού. Όσον αφορά το ICSE, αποτελεί μια βάση δεδομένων όπου αφού οι ανακριτές «ανεβάσουν» Υ.Π.Π. αυτόματα μπορεί να προσδιορίσει από πού εντοπίστηκε πρωταρχικά, και αν έχει κυκλοφορήσει στο διαδίκτυο, νοουμένου ότι έχει ήδη «φορτωθεί» από άλλη υπηρεσία – διωκτική αρχή. Στο ICSE είναι συνδεδεμένες 48 χώρες καθώς και η Europol (Interpol, 2015:1,2). Το ICSE χρησιμοποιείται από το Γ.Κ.Η.Ε εδώ και 4 χρόνια από εκπαιδευμένο προσωπικό.

Σύμφωνα με τον κο Κάρκα η *Δυνατότητα ανάλυσης πληροφοριών (Πλατφόρμα καταγγελιών)* αποτελεί ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για το γραφείο. Τέθηκε σε εφαρμογή την 1/1/14 και αποτελεί μια βάση δεδομένων για το γραφείο, η οποία ενώνει 4 πηγές πληροφόρησης και μπορεί να γίνει έλεγχος/σύγκριση αν ταυτίζεται κάποιος ύποπτος (πχ μια ηλεκτρονική διεύθυνση (ip) με περισσότερες της μιας πηγής. Συγκεκριμένα δέχεται πηγές από: α) τις καταγγελίες που δέχεται διαδικτυακά από το κοινό (μέσω της ιστοσελίδας police.gov.cy), β) την τηλεφωνική γραμμή του πολίτη, γ) εισαγωγή από μέλη του γραφείου των πληροφοριών που δέχονται από φορείς που συνεργάζεται το γραφείο (Interpol, Europol κ.ά.) και δ) εισαγωγή πληροφοριών από τους ανακριτές του γραφείου.

5.3 Στατιστικά Δεδομένα Παιδικής Πορνογραφίας στην Κύπρο

Ο Κοσ Κάρκας παρέθεσε στατιστικά στοιχεία του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος για τα τελευταία 4 έτη εξηγώντας τα πεδία που αφορούν την Παιδική πορνογραφία όπως παρατίθενται στο παράρτημα Γ ως ακολούθως:

Παιδική πορνογραφία εξωτερικού – αφορά υποθέσεις όπου μετά από τις απαραίτητες εξετάσεις που γίνονται από το Γ.Κ.Η.Ε διαπιστώνεται ότι αφορούν χώρες του εξωτερικού και διαβιβάζονται για διερεύνηση σε άλλες χώρες διαμέσου της Interpol ή της Europol.

Πρόσκληση σε παιδική πορνογραφία (grooming) – αφορά τις υποθέσεις όπου μέσω του διαδικτύου και κυρίως μέσω κοινωνικών δικτύων προσκαλούνται παιδιά σε παιδική πορνογραφία.

Παιδική Πορνογραφία κατοχή/διάθεση – αφορά τις υποθέσεις του εσωτερικού που έχουν να κάνουν μόνο με κατοχή και διάθεση, χωρίς πρόσκληση παιδιού (χωρίς grooming).

Σύνολο Παιδικής Πορνογραφίας – Αφορά το σύνολο όλων των υποθέσεων.

Όπως ανέφερε ο Κος Κάρκας παρόλο που το γραφείο του ασχολείται με διάφορα ποινικά αδικήματα που αφορούν το Ηλεκτρονικό Έγκλημα, οι περισσότερες υποθέσεις για το έτος 2015 αφορούσαν την παιδική πορνογραφία. Αυτό διαπιστώνεται από τα στατιστικά στοιχεία που παρέθεσε ο Κος Κάρκας όπου οι περιπτώσεις Π.Π. που χειρίστηκε το γραφείο έφτασαν τις 154 με τις υπόλοιπες να είναι στο 76. Αντίστοιχα για το έτος 2014 ήταν 106 με τις υπόλοιπες περιπτώσεις στις 123. Για το έτος 2013 οι περιπτώσεις Π.Π. ήταν 23 με τις υπόλοιπες 105.

Η αύξηση των περιπτώσεων Π.Π. για το 2015 είναι της τάξης του 45,28% σε σχέση με το 2014. Συνολικά ανέρχονταν στις 154 με τις 18 από αυτές να αποτελούν πρόσκληση σε παιδική πορνογραφία (grooming). Για το 2014 οι ο αριθμός των περιπτώσεων Π.Π. ήταν 106 με 18 από αυτές να αποτελούν grooming. Το 2013 απασχόλησε το Γ.Κ.Η.Ε 23 περιπτώσεις με τις 6 από αυτές να αποτελούν grooming. Τέλος για το 2012 οι περιπτώσεις ήταν 54 με καμία από αυτές να μην σχετίζεται με grooming.

Όλες οι περιπτώσεις Π.Π. που αναφέρθηκαν αποτελούν πληροφορίες που έλαβε το Γ.Κ.Η.Ε και τις οποίες διερεύνησε πράγμα που σημαίνει ότι ένας αριθμός από αυτές οδηγήθηκαν στο δικαστήριο. Ο Κος Κάρκας ανέφερε ότι από τις υποθέσεις που οδηγήθηκαν στο δικαστήριο από το 2005 υπήρξαν 38 καταδίκες.

Σχολιάζοντας την αύξηση των υποθέσεων, για τα τελευταία 2 χρόνια, ο Υπεύθυνος του Γ.Κ.Η.Ε Υπαστυνόμος Αντρέας Αναστασιάδης, σε συνέντευξη στην εφημερίδα «Σημερινή» τον Νοέμβριο του 2015, ανέφερε ότι «Παρατηρούμε ότι πράγματι χρόνο με χρόνο τόσο τα παράπονα όσο και οι ενημερώσεις που λαμβάνουμε αυξάνονται, και αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στην ενθάρρυνση των θυμάτων να καταγγέλλουν τα περιστατικά στην Αστυνομία, αλλά και στο γεγονός ότι αναπτύξαμε περαιτέρω επαφές με διάφορες εταιρείες όπως η Facebook, Google, Twitter κλπ. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Αστυνομία και ειδικά το Γραφείο μας δίνει ιδιαίτερη σημασία στην εμπιστευτικότητα και προστασία των θυμάτων». (Αδάμου, 2015:3).

5.4 Εισηγήσεις και Προληπτικά μέτρα

5.4.1 Υιοθέτηση πληροφορικών συστημάτων από τη διεθνή κοινότητα στην πρόληψη την Παιδικής Πορνογραφίας

Οι μεγάλοι οργανισμοί, τόσο διωκτικές αρχές όσο και μη-κυβερνητικές οργανώσεις χρησιμοποιούν διάφορα προγράμματα και τεχνικές για να εντοπίζουν το Υ.Π.Π. για προληπτικούς σκοπούς. Ένα μέτρο είναι η χρήση λέξεων κλειδιών σε διάφορες γλώσσες για να εντοπίσουν το Υ.Π.Π και έτσι να μπλοκάρουν τους χρήστες από την πρόσβαση στο περιεχόμενο. Ένα σημαντικό εργαλείο που συστήνεται από την ICMEC (2013) είναι το PhotoDNA το οποίο μπορεί να δημιουργεί μια μοναδική υπογραφή σε μια ψηφιακή εικόνα, κάτι σαν αποτύπωμα, για να μπορέσει να βρει τα αντίγραφα της εικόνας που αποτελεί Υ.Π.Π. Αυτό χρησιμοποιείται από μεγάλες εταιρείες όπως η Microsoft και η Facebook και βοηθά στον εντοπισμό και καταγγελία χρηστών που κυκλοφορούν Υ.Π.Π.

Επιπρόσθετα, αξιόλογη τόσο για εταιρείες όσο και για Παρόχους Διαδικτυακών Υπηρεσιών, είναι η λίστα “worst of” που δημοσιοποιεί η Interpol και αφορά ιστοσελίδες που περιέχουν Υ.Π.Π. Η λίστα ενημερώνεται καθημερινά και δίνει την δυνατότητα, ιδιαίτερα σε παρόχους διαδικτυακών υπηρεσιών να μπλοκάρουν την εν λόγω ιστοσελίδα για να μην είναι προσβάσιμη από τους συνδρομητές της (Interpol, 2015).

Η VGT (2015) αναφερόμενη στις νέες προκλήσεις που αναμένονται να προκύψουν επισημαίνει ότι οι υπηρεσίες αποθηκευτικής θυρίδας, ιδιαίτερα η λεγόμενη Cloud Services, που έχει αναφερθεί στο Κεφάλαιο 4, αναμένεται να αναπτυχθεί ακόμη, καθώς

οι ταχύτητες διασύνδεσης αυξάνονται. Ιδιαίτερο προβληματισμό παρουσιάζει η τεχνολογία κρυπτογράφησης «end-to-end» που σύμφωνα με το FBI ακόμα και οι ίδιες εταιρείες που το χρησιμοποιούν δεν θα μπορούν να ξεκλειδώσουν το περιεχόμενο. Έτσι, δημιουργείται κενό στην δυνατότητα εξέτασης τους και από τις διωκτικές αρχές σε περίπτωση Υ.Π.Π.

Αυτό που πρέπει να γίνει είναι να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στο σκανάρισμα του Deep Web. Στο Deep web περιλαμβάνονται ιστοσελίδες που οι συνηθισμένες μηχανές αναζήτησης, όπως η Google και η Yahoo, δεν μπορούν να βρουν. και εκεί απαντάται μεγάλος όγκος παράνομου περιεχομένου συμπεριλαμβανομένου Υ.Π.Π. (VGT, 2015).

Με τους παραβάτες να εκμεταλλεύονται τις τεχνολογίες κρυπτογράφησης και την προσφορά ανωνυμίας, καθώς και του εικονικού νομίσματος πρέπει να τροποποιηθούν οι τεχνικές διερεύνησης, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης τεχνικών δράσης υπό κάλυψη με σκοπό την διείσδυση σε δίκτυα με Υ.Π.Π. (VGT, 2015)

5.4.2 Προληπτικά μέτρα που λαμβάνονται στην Κύπρο

Το Γ.Κ.Η.Ε δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην πρόληψη των Ηλεκτρονικών εγκλημάτων, ιδιαίτερα της παιδικής πορνογραφίας, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Κος Κάρκας. Για τον σκοπό αυτό υπάρχει στενή συνεργασία με το μη-κυβερνητικό οργανισμό cyberethics που εδρεύει στην Λευκωσία. Να σημειωθεί ότι ειδικό διαφωτιστικό υλικό για την ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο, έχει ετοιμαστεί από το Γ.Κ.Η.Ε μέσω του Γραφείου Τύπου της Αστυνομίας Κύπρου. Το υλικό είναι εύκολα προσβάσιμο από την ιστοσελίδα της Αστυνομίας Κύπρου και έτσι συμβάλει στην επιμόρφωση και ενημέρωση των χρηστών του διαδικτύου, κάνοντας ένα σημαντικό βήμα πρόληψης των περιπτώσεων Π.Π.. Επιπρόσθετα, στα πλαίσια πρόληψης, το Γραφείο διοργανώνει διαλέξεις που απευθύνονται σε διάφορες ηλικιακές ομάδες. Ενδεικτικά, το 2009 έγιναν 23 διαλέξεις σε σχολεία, το 2010 19 το 2011 18 το 2012 20 και το 2013 46 διαλέξεις.

Επιπρόσθετα από το Γ.Κ.Η.Ε, στην Κύπρο λειτουργεί από το 2006 και το CyberEthics (Κυπριακό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου) που σκοπός του είναι η προώθηση της ασφαλούς χρήσης του διαδικτύου στην Κύπρο. Εστιάζεται στα θέματα παιδικής πορνογραφίας, ρατσισμού, διακρίσεις φύλων και ακατάλληλη χρήση των προσωπικών

δεδομένων άλλων ανθρώπων. Το κέντρο συμπεριλαμβάνει κόμβο ενημέρωσης, γραμμή καταγγελιών και γραμμή βοήθειας (Cyberethics, 2015).

Στοχεύει στην εμπλοκή φορέων από την κυβέρνηση και την κοινωνία, συμβάλλοντας έτσι στην εξάλειψη του ηλεκτρονικού εγκλήματος μέσα από δράσεις των Ευρωπαίων πολιτών και δημόσιων ιδρυμάτων. Το CyberEthics συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Safer Internet Plus της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ενδεικτικά να αναφερθεί ότι το 2013 είχε οργανώσει περισσότερα από 300 εκπαιδευτικά σεμινάρια και ημερίδες όσον αφορά τους κινδύνους και την ασφάλεια στο διαδίκτυο για τα παιδιά (Cyberethics, 2015).

5.4.3 Μέτρα για τους Γονείς

Ίσως ο σημαντικότερος τρόπος αντιμετώπισης του φαινομένου της Π.Π. είναι η πρόληψη του. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι Ευθυμίου και συνεργάτες (2006), αυτό σε πρώτο στάδιο γίνεται με τις καλές σχέσεις γονέα και παιδιού. Με μια υγιή σχέση κτίζεται η απαραίτητη εμπιστοσύνη από τα παιδιά προς τους γονείς και αυτό οδηγεί στην αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση των παιδιών. Έτσι υπάρχει η συνεχής επικοινωνία με το παιδί για να μπορεί να εκφράσει άνετα τα συναισθήματα του και να μην αποκρύβει πράγματα που πιστεύει ότι θα ενοχλήσουν τους γονείς (Ευθυμίου κ.ά., 2006).

Να σημειωθεί ότι όπως διαπιστώνουν πολλοί ερευνητές, οι παραβάτες σεξουαλικών αδικημάτων χρησιμοποιούν μεθοδικότητα στην επικοινωνία με τα παιδιά και πετυχαίνουν επαφή με αυτά που νοιώθουν ανήμπορα στο σπίτι και έχουν ανάγκη από κάποιον να τους ακούσει. Οι γονείς χρειάζονται εκπαίδευση ώστε να μπορούν να μιλούν για τους κινδύνους σεξουαλικής κακοποίησης, οι οποίοι κίνδυνοι χωρίζονται σε τρία σημεία όπως τα παραθέτουν οι Ευθυμίου και συνεργάτες (2006).

Το 1^ο σημείο αφορά την άνεση που πρέπει να νοιώθει το παιδί να αποκαλύπτει τα πάντα στους γονείς όσο ανήθικα και αν θεωρούνται. Το 2^ο αναφέρεται στην εκπαίδευση του παιδιού, ώστε να διαχωρίζει πότε πρέπει να κρατά μυστικό κάτι για τον εαυτό του και δεν πρέπει. Έτσι θα μπορεί να επικοινωνεί με τους γονείς του όταν κάποιος ενήλικας του ζητήσει να κρατήσει κάτι μυστικό. Το 3^ο αφορά την εμπιστοσύνη

που πρέπει να αποκτήσουν τα παιδιά στους γονείς τους ώστε να εκφράζουν τα συναισθήματά τους.

Ένας από τους πιο ενδιαφέρον τρόπους επιμόρφωσης των παιδιών για τους κινδύνους που υπάρχουν στο διαδίκτυο είναι μέσω ηλεκτρονικού προγράμματος – παιχνιδιού. Η μη κυβερνητική οργάνωση NCMEC επιμελήθηκε μιας διαδικτυακής ιστοσελίδας με την ονομασία NetSmartz® Workshop με την οποία μπορεί ο χρήστης, είτε αυτός είναι παιδί είτε γονιός είτε εκπαιδευτικός, να ενημερωθεί για τις σωστές επιλογές που πρέπει να κάνει στην περιήγηση του στο διαδίκτυο (NCMEC, 2014).

Κεφάλαιο 6

Επίλογος

Κατά την διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, οι εγκληματικές σεξουαλικές δραστηριότητες που προέρχονται από την σεξουαλική διέγερση κάποιων σε ανήλικους έχει γίνει ένα από τα πιο συζητήσιμα εγκλήματα εναντίων παιδιών. Η κάλυψη των εγκληματικών ενεργειών με ανάμιξη παιδόφιλων και των θυμάτων τους έχει οδηγήσει κάποιους να το θεωρούν ως το έγκλημα που θυματοποιεί πιο πολύ απ' όλα τα παιδιά. (Moore, 2015)

Έχουμε δει ότι η μετάβαση από την έντυπη μορφή της Π.Π. στην ψηφιακή εποχή και την ευρεία χρήση της φωτογραφικής εκτόξευσαν την διακίνηση Υ.Π.Π. που γίνεται πιο γρήγορα, με πιο χαμηλό κόστος μέσω του διαδικτύου Με τζίρο να ξεπερνά τα 3 δισεκατομμύρια ευρώ και με εκτιμήσεις να φτάνουν μέχρι και τα 20 δισεκατομμύρια υποδεικνύει ότι έχει δημιουργηθεί μια παράνομη επικερδής επικερδείς επιχείρηση με κόστος την σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών.

6.1 Οι δράστες και τα θύματα

Όπως αναφέρει ο Κιουπής (2007) όσον αφορά τα παιδιά - θύματα είναι λάθος να πιστεύουμε ότι τα θύματα προέρχονται επί το πλείστον από φτωχές και υπανάπτυχτες χώρες αφού προέρχονται από όλο τον κόσμο, με δεδομένη την συνεχή αυξανόμενη χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά, τα οποία χρησιμοποιούν το διαδίκτυο σε όλο και μικρότερη ηλικία.

Οι αξιώσεις για ανεξαρτησία του κυβερνοχώρου, για κάποια άτομα, φαντάζουν τώρα ιδεαλιστικές και γραφικές διότι βασίζονται στην λανθασμένη διχοτόμηση μεταξύ του εικονικού και του πραγματικού/φυσικού φαινομένου. Το εικονικό και το φυσικό δεν είναι αντίθετα αφού το εικονικό περιπλέκει το φυσικό και αντίστροφα(Quayle, 2010:362).

Το φαινόμενο αυτό μπορεί να κατανοηθεί πιο εύκολα με τις εικόνες σεξουαλικής κακοποίησης. Με λίγα λόγια αυτό που η Quayle (2010) υποδεικνύει είναι ότι δεν μπορεί κάποιος που βλέπει – διακινεί Π.Π. να θεωρεί ότι «είναι απλά εικόνες» γιατί η φυσική κακοποίηση και εκμετάλλευση του παιδιού κάθε φορά που επανα-διανέμεται η εικόνα πραγματοποιείται και δεν είναι απλά μέρος της φαντασίας του.

Εξετάζοντας το προφίλ των δραστών αυτό που εξάγεται είναι ότι δεν μπορούμε να κατηγοριοποιήσουμε τους δράστες σε ένα ομοιογενές προφίλ καθώς υπάρχουν πολλά διαφορετικά κίνητρα που ωθούν την ανάμιξη τους στην Παιδική Πορνογραφία. Ωστόσο κάποιες έρευνες υποδεικνύουν ότι υπάρχει σύνδεση με τους δράστες Σεξουαλικών εγκλημάτων (sex offenders) με τους διαδικτυακούς δράστες (internet offenders) σε μεγάλο ποσοστό (85%) (Bang et al., 2014).

Ο Moore (2015) Επισημαίνοντας παρόμοια έρευνα που έγινε σε καταδικασθέντες Σεξουαλικών εγκλημάτων με διαδικτυακούς παραβάτες φαίνεται ότι μεγάλο ποσοστό των διαδικτυακών παραβατών έχουν διαπράξει κάποιας μορφής φυσικής σεξουαλικής πράξης σε παιδιά. Ωστόσο υποδεικνύει ότι το δείγμα που πάρθηκε βασίστηκε σε υπόδικους εθελοντές που ενδεχομένως να μην αντιπροσωπεύει όλο τον πληθυσμό των διαδικτυακών παραβατών Π.Π.

Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την αναφορά της Quayle (2010) αφού συγκρίνοντας τα στατιστικά στοιχεία όσον αφορά την φυσική σεξουαλική κακοποίηση με την Π.Π. φαίνεται ότι η φυσική σεξουαλική κακοποίηση έχει για αρκετά χρόνια μια σταθερή ένδειξη κρουσμάτων, ενώ για τα κρούσματα Π.Π. υπάρχει μια δραματική συνεχόμενη αύξηση.

Αυτό όμως που συμπεραίνεται είναι ότι η Π.Π., όντος δρα ως μέσο σεξουαλικής διέγερσης στους παραβάτες και χρησιμοποιείται για αυτοϊκανοποίηση είτε εντός είτε εκτός διαδικτύου. (Taylor και Quayle, 2003).

6.2 Αυξητικές τάσεις

Αυτό που φαίνεται να αλλάζει τα τελευταία χρόνια και παίρνει ανησυχητικές διαστάσεις, ιδιαίτερα στις αναπτυγμένες χώρες, είναι η τάση των παιδιών να αυτό-θυματοποιούνται. Είναι κάτι που ήρθε ως επακόλουθο πολλών συνδυασμένων παραγόντων. Η ευρείας χρήσης του διαδικτύου και της τεχνολογίας από τα παιδιά, η

μεγάλη γκάμα από τις συσκευές που σου επιτρέπουν πρόσβαση στο διαδίκτυο όπως τα έξυπνα τηλέφωνα, τις ταμπλέτες και τις παιχνιδο-κονσόλες (ICMEC, 2014).

Επιπρόσθετα η μεγάλη απήχηση που έχουν για τους ανήλικους τα κοινωνικά δίκτυα και η επικίνδυνη τάση του sexting που έχει εξηγηθεί στο κεφάλαιο 5. Όλοι οι παράγοντες έρχονται να ενισχύσουν τις ενέργειες κάποιων δραστών Π.Π. να προβαίνουν στην διαδικασία αποπλάνησης (grooming process).

Οι παιδόφιλοι εκμεταλλεζόμενοι τους παράγοντες που αναφέρθηκαν, καθώς και την ανωνυμία που προσφέρει το διαδίκτυο εντοπίζουν ευάλωτα παιδιά τα οποία αφού αποκτήσουν την εμπιστοσύνη τους, τα εκθέτουν σε Υ.Π.Π. για να μειώσουν τις αντιστάσεις τους. Όταν το πετύχουν, πείθουν το παιδί να αυτό-παραγάγει πορνογραφικό υλικό, και με τον εκβιασμό ότι θα το εκθέσουν στο διαδίκτυο, κερδίζουν την σιωπή του ανήλικου.

Πολλοί από αυτούς μοιράζονται το υλικό επιδεικνύοντας κατά την δική τους άποψη τα λάφουρα τους σε διαδικτυακές κοινότητες παιδόφιλων, πείθοντας τους εαυτούς τους ότι η συμπεριφορά τους είναι κοινωνικά αποδεκτή (Γιαννακοπούλου και Σταθοπούλου, 2006).

6.3 Πως αντιδρούμε;

Το ζήτημα δεν αποτελείται από μονόπλευρη αντιμετώπιση. Πρώτα απ' όλα σαν κοινωνία πρέπει να θωρακίσουμε τα παιδιά μας με γνώσεις στην κατάλληλη χρήση του διαδικτύου. Η έρευνα του προγράμματος EU Kids Online σε 33 χώρες, κυρίως σε Ευρωπαϊκές χώρες έδειξε ότι τα παιδιά χρησιμοποιούν εκτενώς το διαδίκτυο, χωρίς όμως να υπάρχει η κατάλληλη επιτήρηση από τους γονείς καθώς επίσης δεν υπάρχει γνώση στον τομέα των ρυθμίσεων απορρήτου και ασφαλείας (Livingstone, 2014).

Η πιο καλή πρακτική αντιμετώπιση είναι η πρόληψη, με επιμορφωτικά σεμινάρια πράγμα που φαίνεται ότι στην Κύπρο υπάρχει. Το Γ.Κ.Η.Ε πραγματοποιεί μεγάλο αριθμό επιμορφωτικά σεμιναρίων ή επιμελείται του επιμορφωτικού υλικού που χρησιμοποιείται και υπάρχει συνεργασία με οργανισμούς για πραγματοποίηση διαλέξεων.

Κάτι παρόμοιο που έγινε αναφορά πιο πάνω (κεφάλαιο 5) για το πρόγραμμα NetSmartz® Workshop, λειτουργεί και η ιστοσελίδα <http://www.cyberethics.info/gr/> με οδηγίες στα Ελληνικά. Παρουσιάζει πολύ χρήσιμες οδηγίες με ευχάριστο τρόπο για τα παιδιά. Αυτό που θα μπορούσε να γίνει είναι η προβολή της ιστοσελίδας μέσω των ΜΜΕ και άλλων ιστοσελίδων και η παρουσίαση πιο ευρείας γκάμας ενημερωτικών παιχνιδιών για τα παιδιά, που να λειτουργούν και σε λογισμικά για ταμπλέτες ή έξυπνα τηλέφωνα.

Επιπρόσθετα με την αξιοποίηση καλύτερων λογισμικών που φιλτράρουν το περιεχόμενο που δέχεται ο χρήστης (NCMEC, 2014), τα οποία υπάρχουν, με κάποιο κόστος στο εμπόριο. Αυτά τα λογισμικά θα μπορούσαν να μπαίνουν υποχρεωτικά σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές σε πολλούς οργανισμούς και σχολεία καθώς και να πεισθούν γονείς και άλλοι επηρεαζόμενοι να τα χρησιμοποιούν στους υπολογιστές τους.

Όσον αφορά την δίωξη των παραβατών, φαίνεται ότι πολλοί από αυτούς έχουν καλές γνώσεις στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, και χρησιμοποιούν την τεχνολογία για να παραμείνουν ανώνυμοι, όπως περιγράφηκε, με τις νέες τεχνολογίες θυρίδων αποθήκευσης και με την χρήση του εικονικού νομίσματος. Η καταπολέμηση τους μπορεί να γίνει μόνο με διεθνείς συνεργασίες με μεγάλους οργανισμούς, πράγμα που η Κυπριακή Αστυνομία μέσω του Γ.Κ.Η.Ε έχει συνάψει.

Αυτό που συμπεραίνεται, και προς απάντηση των ερωτημάτων που τέθηκαν στην εισαγωγή είναι ότι η Π.Π. είναι ένα έγκλημα που διαμορφώθηκε και συνεχώς εξελίσσεται με την εξέλιξη της τεχνολογίας, οπότε πολλοί από τους δράστες αποκτούν εξειδικευμένες γνώσεις στην χρήση ηλεκτρονικών συσκευών. Έτσι εκμεταλλεζόμενοι την έλξη που προκαλεί αυτή η τεχνολογία στα παιδιά, βρίσκουν πρόσφορο έδαφος σε ένα φαινομενικά εικονικό κόσμο που όμως προκαλεί στα θύματα πραγματικό πόνο κακοποίησης.

Για την Κύπρο ο σοβαρότερος κίνδυνος θυματοποίησης αποτελεί η διαδικασία αποπλάνησης που όπως εξάγεται από τα στατιστικά στοιχεία είναι υπαρκτός, αφού από κανένα κρούσμα το 2012 είχαμε 6 το 2013 και το 2014 και 2015 τα κρούσματα ανέβηκαν στα 18.

6.3.1 Εισηγήσεις για περαιτέρω έρευνα

Όπως αναφέρει ο Πανάγος (2012) ο σχεδιασμός μιας αποτελεσματικής πολιτικής έναντι στους δράστες προϋποθέτει αξιολόγηση της διαφορετικότητας του και να γίνει αντιληπτό ότι κάθε περίπτωση χρήζει ιδιαίτερης παρέμβασης ανάλογα με τα ατομικά της χαρακτηριστικά.

Το φαινόμενο της Παιδικής Πορνογραφίας δεν έχει ερευνηθεί επισταμένα, πόσο μάλλον για τα Κυπριακά δεδομένα. Θα μπορούσε μελλοντικά να γίνει μια εμπειρική έρευνα με συνεντεύξεις από τους δράστες παιδικής πορνογραφίας για να διαφανεί το κοινωνικό, οικονομικό και ψυχολογικό τους υπόβαθρο και για να διαπιστωθεί μέσω ψυχομετρικού ελέγχου πόσοι από αυτούς είχαν αποπειραθεί ή όντος διέπραξαν και φυσική σεξουαλική κακοποίηση σε παιδιά, για να ληφθεί υπόψη στα μέτρα πρόληψης υποτροπής των δραστών.

Παράρτημα Α'

Κατηγοριοποίηση Υ.Π.Π. που χρησιμοποιείται στην Αγγλία και Ουαλία από το 2014

The court should determine the offence category using the table below.

	Possession	Distribution*	Production**
Category A	Possession of images involving penetrative sexual activity Possession of images involving sexual activity with an animal or sadism	Sharing images involving penetrative sexual activity Sharing images involving sexual activity with an animal or sadism	Creating images involving penetrative sexual activity Creating images involving sexual activity with an animal or sadism
Category B	Possession of images involving non-penetrative sexual activity	Sharing of images involving non-penetrative sexual activity	Creating images involving non-penetrative sexual activity
Category C	Possession of other indecent images not falling within categories A or B	Sharing of other indecent images not falling within categories A or B	Creating other indecent images not falling within categories A or B

* Distribution includes possession with a view to distributing or sharing images.

** Production includes the taking or making of any image at source, for instance the original image. Making an image by simple downloading should be treated as possession for the purposes of sentencing.

	Possession	Distribution	Production
Category A	Starting point 1 year's custody	Starting point 3 years' custody	Starting point 6 years' custody
	Category range 26 weeks' – 3 years' custody	Category range 2 – 5 years' custody	Category range 4 – 9 years' custody
Category B	Starting point 26 weeks' custody	Starting point 1 year's custody	Starting point 2 years' custody
	Category range High level community order – 18 months' custody	Category range 26 weeks' – 2 years' custody	Category range 1 – 4 years' custody
Category C	Starting point High level community order	Starting point 13 weeks' custody	Starting point 18 months' custody
	Category range Medium level community order – 26 weeks' custody	Category range High level community order – 26 weeks' custody	Category range 1 – 3 years' custody

Παράρτημα Β'

Πίνακας Υποθέσεων που Χειρίστηκε Το Γ.Κ.Η.Ε

Πεδία	2012	2013	2014	2015
Παιδική Πορνογραφία εξωτερικό	40	7	12	1
Πρόσκληση σε Παιδ. Πορνογραφία	0	6	18	18
Παιδική Πορνογραφία	14	10	76	135
Σύνολο Παιδικής Πορνογραφίας	54	23	106	154
Άλλες υποθέσεις (Παράνομη επέμβαση, πλαστογραφία κ.ά.)	123	105	123	76

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αδάμου, Μ. (2015, 30 Νοεμβρίου). Ραγδαία αύξηση υποθέσεων παιδικής πορνογραφίας πονοκεφαλιάζει τους αρμοδίους. Υπερτετραπλασιάστηκαν μέσα σε δύο χρόνια. *Σημερινή*, σελ.3

Bang, B. Baker, P. Carpinteri, A. Hasselt, V. (2014). *Commercial Sexual Exploitation of children*. New York: Springer

Bryce, J. (2010). Online sexual exploitation of children and young people. In: Y. Jewkes and M. Yar (Eds), *Handbook of Internet crime* (pp.320 - 342). London: Willan Publishing

Γιαννακοπούλου, Μ. Σταθοπούλου, Α. (2006) Σύγχρονη ηλεκτρονική τεχνολογία και έκθεση σε σεξουαλική βία. Στο: Γιωτάκος, Ο. Πρεκατέ, Β. (Επιμ.) *Σεξουαλική κακοποίηση Μυστικό; Όχι πια*. (σσ. 340-359). Αθήνα: Ελληνικά γράμματα

Cyberethics, (2015) *home page*. Ανακτήθηκε 10 Δεκεμβρίου 2015 από <http://www.cyberethics.info/gr/cyberethicsgr.html>

Chawki, M. Darwish, A. Khan, M. Tyagi, S. (2015) *Cybercrime, Digital Forensics and Jurisdiction*. Switzerland: Springer International Publishing

Ευθυμίου, Κ. Θελερίτης, Χ. Κακάκη, Μ. (2006). Παιδοφιλία και διαδίκτυο: ένας σύγχρονος κίνδυνος. Η θεωρητική και πρακτική συνεισφορά της γνωσιακής – συμπεριφοριστικής θεραπείας στις παρεμβάσεις που αφορούν παιδόφιλους χρήστες του διαδικτύου. Στο: Γιωτάκος, Ο. Πρεκατέ, Β. (Επιμ.) *Σεξουαλική κακοποίηση Μυστικό; Όχι πια*. (σσ. 340-359). Αθήνα: Ελληνικά γράμματα

Henshaw, M. Ogloff, J. Clough, J. (2015). Looking beyond the screen: A critical review of the literature on the online child pornography offender. *Sexual Abuse: A journal of research and treatment*.

Holmes, S. Holmes, R. (2009). *Sex crimes*. California: Saga

INHOPE (2014). *Annual Report 2013-2014*. Ανακτήθηκε 10 Δεκεμβρίου 2015 από <http://inhope.org/Libraries/Annual reports/Inhope Annual Report 2013.sflb.ashx>

International Center for Missing & Exploited Children (2006). *Child Pornography: Assessing the Global Agenda*. Ανακτήθηκε 10 Δεκεμβρίου 2015 http://www.icmec.org/wp-content/uploads/2015/10/Forum_Report_English.pdf

International Center for Missing & Exploited Children (2013). *Confronting New Challenges in the Fight Against Child Pornography*. Ανακτήθηκε 10 Δεκεμβρίου από <http://www.icmec.org/wp-content/uploads/2015>

International Center for Missing & Exploited Children (2014). *Confronting New Challenges in the Fight Against Child Pornography: Considerations for Protecting Children & Your Company's Reputation When Engaging with Digital Businesses* Ανακτήθηκε 10 Δεκεμβρίου 2015 από <http://www.icmec.org/wp-content/uploads/2015>

Internet Watch Foundation (2014). *Annual report*. Ανακτήθηκε 15 Δεκεμβρίου 2015 από <https://www.iwf.org.uk/accountability/annual-reports/2014-annual-report>

Interpol (2015α). *Victim Identification*. Ανακτήθηκε 17 Δεκεμβρίου 2015 από <http://www.interpol.int/Crime-areas/Crimes-against-children/Victim-identification>

Interpol (2015β). *Online child abuse material: Q & A*. Ανακτήθηκε 15 Δεκεμβρίου 2015 από <http://www.interpol.int/Crime-areas/Cybercrime/Cybercrime>

Kathimerini (2015, 23 Δεκεμβρίου). *12 δις. συσκευές θα συνδέονται στο internet μέχρι το 2020*. Ανακτήθηκε 23 Δεκεμβρίου 2015 από <http://www.kathimerini.com.cy/index.php?pageaction=kat&modid=1&artid=227465>

Κιουπής, Δ. (2007). *Η παιδική πορνογραφία στο διαδίκτυο*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Krone, T (2004). *A typology of online child pornography offending*. Canberra: Australian Government

Laouris, Y. & Aristodemou, E. (2013). *Risks and safety on the internet: the CY report*. CNTI, Nicosia: EU Kids Online. Ανακτήθηκε 14 Ιανουαρίου 2016 από <http://lsedesignunit.com/EUKidsOnline/index.html?r=64>

Livingstone, S (2014). *EU Kids Online findings methods recommendations*. Ανακτήθηκε 23 Δεκεμβρίου 2015 από <http://lsedesignunit.com/EUKidsOnline/index.html?r=64>

McGuire, M, & Dowling, S (2013) *Cyber crime: A review of the evidence*. England: Home Office ανακτήθηκε 10 Δεκεμβρίου 2015 από https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/246754/horr75-chap3.pdf

Moore, R. (2015). *Cybercrime investigating high-technology computer crime*. 2nd Ed. New York: Routledge

National Center for Missing & Exploited Children (2014). *Annual Report 2014*. Ανακτήθηκε 15 Δεκεμβρίου 2015 από <http://www.missingkids.com>

Πανάγος, Κ. (2012). Οι «πρωταγωνιστές» του εγκλήματος της πορνογραφίας ανήλικων: οι περιπτώσεις του ανήλικου δράστη και του εικονικού θύματος. Περιοδικό Εγκληματολογία. 1 (2012) 43-55 Ανακτήθηκε 5 Δεκεμβρίου 2015 από <http://www.nbonline.gr/assets/epub/journals/63/255/1082/index.php#42/z>

Police (2015). Γραφείο Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος <http://www.police.gov.cy/police/police.nsf/All/42956AEC03E8025DC22578A900271F4A?OpenDocument>

politis-news.com (2015, 15 Δεκεμβρίου). Το φρικτό μυστικό μιας μικρής βραζιλιάνικης πόλης. Ανακτήθηκε 15 Δεκεμβρίου από <http://www.politis-news.com/cgi-bin/hweb?-A=310112&-V=articles>

Quayle, E. (2010). Online sexual exploitation of children and young people. In: Y. Jewkes and M. Yar (Eds), *Handbook of Internet crime* (pp.343 - 368). London: Willan Publishing

Sentencing Council (2014). *Sexual Offences Definitive Guideline*. Ανακτήθηκε 12 Δεκεμβρίου 2015 από <https://www.sentencingcouncil.org.uk/wp-content/uploads/Final Sexual Offences Definitive Guideline content web1.pdf>

Signalive (2015, 17 Νοεμβρίου). Μέχρι και διπλάσιες ταχύτητες από 1η Δεκεμβρίου χωρίς χρέωση. Ανακτήθηκε 29 Δεκεμβρίου 2015 από <http://capital.signalive.com/story/12626978>

Taylor, M. Holland G. & Quayle, E. (2001). Typology of paedophile picture collections. *The police journal*. 74(3): 97-107

Taylor, M. Quayle, E. (2003). *Child pornography an internet crime*. London: Routledge

Τσαλίκη, Λ. Χρονάκη, Δ. (2012). *Παιδιά και διαδίκτυο στην Ελλάδα*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Yar, M. (2006). *Cybercrime and society*. London: Saga publications

Virtual Global Taskforce (2015). *Virtual Global Taskforce Child Sexual Exploitation Environmental Scan 2015*. Ανακτήθηκε 20 Δεκεμβρίου 2015 από www.virtualglobaltaskforce.com